

FSS – sociální reportáž – Saša Uhlová

A2LARM

ČESKO

SVĚT

KULTURA

HRDINOVÉ KAPITALISTICKÉ PRÁCE

PRÁCE

Hrdinové kapitalistické práce

Uvádíme sérii investigativních reportáží z prostředí nejhůře placených zaměstnání u nás.

SAŠA UHLOVÁ 05.09.17

Ležela jsem v posteli v malé místnosti na ubytovně a zírala do stropu. Společnost mi dělaly jen štěnice a všudypřítomný zápach zatuchlé plísně. Byl čtvrtek 9. března a já neměla nic na práci, protože do drůbežárny jsem se měla dostavit až v pátek. Ten den mi bylo právě čtyřicet let. Cítila jsem se osaměle, ale měla jsem aspoň čas přemýšlet nad tím, co dělám a proč.

V posledních letech mi různí lidé mnohokrát vyprávěli, co zažili ve svém zaměstnání. Jak jim zaplatili málo za odvedenou práci, že je nutili pracovat přesčas, že museli chodit do práce nemocní a jak těžké měli pracovní podmínky. Když jsem se jich zeptala, jestli bych o tom nemohla napsat a citovat je, nechtěli. Báli se. Jenže reportáž, v níž vystupují sami anonymní lidé, nepůsobí důvěryhodně. Pochopila jsem, že jediný způsob, jak popsat pracovní podmínky ve špatně placených zaměstnáních, je nechat se tam sama zaměstnat. A tenhle můj plán se díky redakci Alarmu a Nadačnímu fondu nezávislé žurnalistiky letos stal skutečností.

Chci aby ti lidé byli vidět

Původní záměr byl takový, že v každé z prací zůstanu několik týdnů, ideálně jeden měsíc, a vystřídám jich alespoň šest. Nakonec jsem jich prošla – s výjimkou krátké epizody v továrně na sladidla – jen pět. Pracovala jsem v nemocniční prádelně, v drůbežárně, za pokladnou v obchodním řetězci, v továrně na výrobu holicích strojků a v třídičce odpadu. Chtěla jsem také pracovat jako šička, ale nepodařilo se mi sehnat místo, protože nemám praxi ani průkaz zdravotního postižení, což jsou časté

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

podmínky pro získání této údajně

zcela nekvali kované práce. Pouze ve třech prvních zaměstnáních jsem zůstala po dobu

několika týdnů a na hlavní pracovní poměr. Pak už jsem pracovala jen jako brigádnice, protože mě odchody z jednotlivých zaměstnání emocionálně vyčerpávaly. Nechtělo se mi opouštět kolegy, kteří si mysleli, že tam zůstanu na stálo.

Je tu spousta pracujících, kteří jsou zavření v halách bez oken, často v prostorách, kde je navíc hrozná zima, anebo naopak vedro, a nikdo je nevidí. Chtěla bych svými reportážemi přispět k tomu, aby „vidět“ byli.

Každý den jsem si zapisovala do deníku, co jsem v práci zažila. Informací, emocí a zážitků bylo tolik, že bych je nikdy nedokázala zpracovat do reportáží, kdybych se spoléhala jen na svou paměť. O každé pracovní zkušenosti jsem následně napsala reportáž – ty budou počínaje touto středou jedna po druhé vycházet na stránkách Alarmu. Materiálu mám ve svém deníku tolik, že kromě reportáží pro web chci napsat také knihu. Zároveň mě spolu s Imovým štábem průběžně natáčela moje kolegyně a kamarádka, dokumentaristka Apolena Rychlíková. Vznikl tak díl Českého žurnálu s názvem Hranice práce, jehož je ona autorkou a já protagonistkou. Apolena se stala nejen režisérkou dokumentu, ale také mého života. Hledala mi pracovní nabídky, nutila mě, abych chodila na pohovory, a současně mi připomínala, že se blíží doba, kdy musím z daného zaměstnání odejít.

Jsem si vědoma toho, že vyčerpávající a mnohdy také mizerně placenou práci dělají i lidé, kteří studovali a jsou kvali kovaní. Myslela jsem třeba na zdravotní sestry, učitele nebo lékaře v nemocnicích, kteří pracují v neuvěřitelně dlouhých směnách až do úmoru, ale jejich práci jsem dělat nemohla, protože nemám náležitou kvali kaci. Lidé v těchto profesích mají rovněž lepší předpoklady k tomu, aby o své situaci sami informovali společnost.

Když jsem pracovala za kasou, překvapilo mě, kolik lidí má s pokladní upřímný soucit. Často mě zákazníci politovali, že tu práci musím dělat, cítila jsem z jejich strany solidaritu. Je to asi proto, že pokladní vidíme a můžeme s nimi mluvit. Je tu ovšem spousta pracujících, kteří jsou zavření v halách bez oken, často v prostorách, kde je navíc hrozná zima, anebo naopak vedro, a nikdo je nevidí. Chtěla bych proto svými reportážemi přispět k tomu, aby „vidět“ byli.

Je to i na nás

Během toho půl roku, kdy jsem pracovala v uvedených zaměstnáních, anebo si zaměstnání hledala, **Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.**

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

jsem stále více cítila, jak se vzdaluju svému prostředí. Sílil ve mně pocit, že mě moje Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás. okolí nechápe. Jedna moje kamarádka, která mě vídala jako pokladní v supermarketu, si Ochrana soukromí | Vaš

myslela, že tam jsem na brigádě, abych si přivydělala. Teprve když se dozvěděla, že tam jsem jako investigativní novinářka, začala mluvit o tom, že jsem statečná, a mou práci obdivovala. Vlastně mě obdivovali skoro všichni lidé, kteří se dozvěděli o tom, co dělám. Vyjadřovaný obdiv mi nebyl vždy úplně příjemný. Čím dál víc jsem se totiž bála, že nedokážu ve svých reportážích popsat, jak žijí ti lidé, které za hrdiny považuju já. Lidé, kteří tvrdě fyzicky pracují, ničí si zdraví ve směnných provozech, vidí své děti méně, než by chtěli, dostávají mzdu tak mizernou, že často musí žádat o příspěvek na bydlení, a přesto se ještě nezhroutili, snaží se naopak být veselí, optimističtí a vidět všechno z té lepší stránky. Obdivuju je a přála bych jim, aby v sobě našli ještě jiný druh odvahy. Aby se uměli ozvat, spojit se ke kolektivnímu vyjednávání a vymoci si lepší mzdy i pracovní podmínky. Pokud se ve veřejném prostoru bude více mluvit o tom, že bojovat za svá práva je správné, může jim to pomoci. Je to i na nás.

Reportáže z cyklu Hrdinové kapitalistické práce.

Budou penízky, bude jich tolik, že je neunesem (Práce v nemocniční prádelně pražského Motola)

To je jen pro silný jedince, nikdo tu nevydrží (Práce v drůbežárně ve Vodňanech)

Neviděla jsem vyrůstat svého syna (Práce pokladní v supermarketu Albert)

To dělaj pro stroje, ne pro lidi (Ve výrobě žiletek v Krupce)

Jak jsem se nestala šičkou na Ostravsku (V třídírně odpadů na Ostravsku) Jeden den v

továrně na sladidla (V továrně na výrobu sladidel Canderel)

Autorka je redaktorka Alarmu.

Série textů vznikla s podporou Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky.

**

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

Jak jsem se nestala šičkou na Ostravsku

Závěrečná reportáž z cyklu Hrdinové kapitalistické práce, který přináší svědectví z prostředí nízkopříjmových zaměstnání, nás zavádí do třídirny odpadu na Ostravsku.

V roce 1968 stávkovaly šičky v továrně Ford v Dagenhamu v Essexu. Později se k nim připojily i šičky z továrny Ford v Halewoodu. Kvůli stávce musela automobilka zastavit výrobu, protože došly zásoby potahů na sedadla, které ženy vyráběly. Stávka trvala tři týdny. Šičky se ke stávce odhodlaly proto, že byly přeřazeny z kategorie „profesně náročnější činnosti“ do kategorie „profesně méně náročných činností“. Navíc dostávaly o patnáct procent nižší mzdu než muži, kteří byli ve stejné kategorii. Ženám se sice podařilo dosáhnout srovnání mezd s muži, zpátky do lépe placené kategorie se ale dostaly až po další šestitýdenní stávce v roce 1976.

V roce 2017 jsou v České republice různá povolání rozřazena do osmi skupin podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti práce a na základě toho se určuje zaručená mzda. Šičky jsou v první skupině, což znamená, že jejich zaručená mzda je minimální, aktuálně tedy 11 tisíc korun měsíčně nebo 66 korun na hodinu. Ve druhé skupině jsou například kopáči, ve třetí pokladní. Zaručená mzda osmé skupiny je letos 132 korun na hodinu nebo 22 tisíc korun měsíčně.

A protože zařazení do první skupiny znamená, že šička je to nejméně kvali kované zaměstnání v Česku, rozhodla jsem se, že pojedu na Moravu a nechám se tam jako šička zaměstnat. Šít umím, absolvovala jsem totiž kdysi rekvali kační kurz na dámskou krejčovou. Zdálo se to snadné, inzerátů byl plný internet. Jenže při bližším zkoumání jsem zjistila, že naprostá většina z nich vyžaduje několik let praxe. Některé i

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

vzdělání v oboru. Kromě těchto dvou podmínek byla velká jen pro lidi s p rúkazem OZ.

Každá chce ušít co nejvíc

Když jsem vybrala inzeráty, na které mělo smysl odpovídat, zbylo mi jich z několika set méně než deset. Často chtěli, abych nejprve poslala životopis, tak jsem to udělala a čekala. Zbylá místa jsem obtelefonovala. Pozvali mě do Prostějova do jedné firmy, kde sháněli šičky. Domluvili jsme se, že přijdu druhý den ráno. Když jsem na místo dorazila, chvíli jsem si povídala s personalistkou.

Další den ta úmorná a špinavá práce pokračovala. Plíny, injekční stříkačka, jídlo, ohromný gumový penis, který bůhvíproč na páse stál a vypadal strašně odpudivě. Petky smíchané se vším možným. Terka sbírala víčka od Coca-Coly, protože si moc přála vyhrát zájezd do zahraničí. „Ale už jsem jich tam poslala tisíc a pořád nic,“ vysvětlila mi.

„My vlastně právě teď místo nenabízíme,“ přiznala hned v úvodu. „Pošlete nám ale životopis, já tam ten inzerát mám proto, že potřebuju mít lidi v záloze, kdyby přišla nějaká zakázka.“ Omluvila se mi, že mě tam „táhla“. Nevěděla přirozeně, že mě táhla až z Prahy, tak jsem se usmála, že to nevadí, rozloučily jsme se a já jela domů.

V Ostravě se mi během dalších dnů nedařilo lépe. Posílala jsem životopisy, ale nepřicházela žádná odpověď. Pak jsem našla firmu CONROP v Bolaticích, na sever od Ostravy, která šila velkoobjemové vaky. Inzerovali, že nástup je možný ihned a že nevyžadují praxi, sami zaučují. Přijela jsem na pohovor. Paní personalistka mi nejdřív předestřela základní informace, jakože je tam dvousměnný provoz, ranní od šesti do dvou, odpolední od dvou do desíti. Ten, kdo má ranní, pracuje i v sobotu. Nabízejí čtrnáct hrubého. Pak mě provozem dovedla k vedoucímu výroby. Když jsme procházely halou, zaznamenala jsem, že je tam dusno, i když bylo teprve půl desáté ráno. Vedoucí výroby mi řekl, že lidé ve rmě berou 73 korun na hodinu, a to všichni. Člověk si přijde zhruba na 11 tisíc čistého. Ale existují prý různé bonusy, které mzdu navyšují. Důležitý je výkon, který se odměňuje. Pak také to, že člověk nechybí, není nemocný, nepečuje o své blízké a nechodí v pracovní době k doktorovi.

Pauzy jsou každé dvě hodiny, ale děvčata toho „nezneužívají“, protože chtějí ušít co nejvíc. V celém areálu je zakázáno kouřit, takže se ráno každý den dělají namátkové kontroly osobních věcí, zda v nich nemáte cigarety, anebo alkohol. „To je teď moderní,“ usmála se personalistka, která tam seděla s

námi, a šéf ji doplnil, že je to z **Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.** bezpečnostních důvodů,

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

aby tam nic nechytlo.

Protože tam nebyla klimatizace, což bylo znát, směly šičky každou hodinu vstát od stroje a jít se nadýchat vzduchu. „Můžou vyjít ven, když je horko, taky jim nezakazujeme chodit na záchod. Ale opět – nikdo toho nezneužívá, každá chce ušít co nejvíc,“ pochvalovali si vedoucí s personalistkou systém výkonové mzdy.

Pak jsme chodili provozem a já se dozvěděla, že by mě zaučovali tři měsíce. Jenže ne každý pořád šije, takže ze začátku by se mi mohlo stát, že bych dělala něco jiného. „Potřebujeme lidi, kteří vaky skládají, podávají a na další práce. Ale nebojte, ty tři měsíce by se vám začaly počítat až od chvíle, kdy byste začala skutečně šít,“ vysvětlili mi. S tím by se samozřejmě odsunula i šance na vyšší mzdu. Právě se chystali na celozávodní dovolenou a vypadali, že mě sice vezmou rádi, ale nijak na to nespěchali. Ideálně bych prý měla nastoupit po té dovolené, protože tu by mi nemohli zaplatit, měla bych ji jako neplacené volno. Ke mzdě ještě dodali, že není tak vysoká jako v automobilovém průmyslu, ale když budu šikovná a budu šít rychle, vydělám si prý dost.

V Bolaticích ovšem prý není ubytovna. Dojíždějí tam sice lidé i z Polska, ale ti jezdí autem a domlouvají se na spolujíždách. Neměla jsem čas čekat, až mě vezmou, tak jsem se rozhodla zkusit zmíněný automobilový průmysl, anebo cokoli jiného.

Práce jen pro chlapy

Obvolávala jsem a obcházela pracovní agentury v Ostravě. Byla jsem ochotná vzít cokoli.

Přemýšlela jsem, jak je možné, že poprvé nemůžu sehnat okamžitě práci.

V Moravskoslezském kraji je nezaměstnanost něco přes šest procent, nejvyšší v celé republice. Dojíždějí tam pracovat Slováci a Poláci. V Polsku je sice hrubá minimální mzda o tisíc korun vyšší než v Česku, ale v čistém je pro člověka bez dětí naopak o tisíc korun nižší. V Polsku je také velká prekarizace práce. Možná někteří dojíždějí kvůli smlouvám, které jim dávají jistotu zaměstnání. A taky bylo léto a hodně podniků mělo celozávodní dovolenou.

Konečně jsem našla agenturu, která měla na stránkách přes deset různých nabídek a některé vypadaly lákavě. Třeba lakování automobilových komponent na páse.

„Dobrý den, sháním práci, brigádu, cokoli.“

„Dobrý den, pro ženy bohužel nemáme nic.“ „Aha, tak na shledanou.“

S argumentem, že pro ženy práci nemají, jsem se setkala ještě jednou. Většinou však neměli vůbec nic. Až po dalších několika dnech zoufalého hledání mě pozvali do personální agentury COMAC JOBS a ten samý den jsem si domluvila schůzku v OZO, což je firma, která v Ostr

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

avě zpracovává odpad. ~~Dě- tříd ěnny~~ odpadu jsem nejprve zavořala, ale musela jsem poslat i strukturovaný životopis. Naštěstí se jim líbil, a tak mě pozvali.

Žádná hitparáda

Sympatická mladá žena mi nabídla místo u stolku v personální agentuře a předešřela mi dvě nabídky. Byla tak neformální, že jsem místo hovoru o zaměstnávání měla chuť s ní jít na pivo. Nabídla mi dvě práce. Jednu ve firmě KES, která je ve Vratimově, a druhou ve firmě CTS, která je v Hrabové.

„Řeknu vám to asi takhle, tuhleto firmu KES ženský buď milujou, anebo nenáviděj, je tam úkolová mzda, takže když jste dobrá a šikovná, tak si vyděláte i osmnáct tisíc, já bych to třeba dělat nemohla,“ směje se a ukazuje svoje ruce. „Já nejsem šikovná, neumím ani šít. Některý ženský choděj na cigáro a nesnažej se, a to si potom vydělaj sotva minimální mzdu.“

Zvedla se a ze zásuvky ve skříní vytáhla cosi, z čeho čouhala spousta kabelů a bylo to různě propojené a pospojované. Zírala jsem na to v úžasu a bylo mi jasné, že bych se to nenaučila ani za měsíc. Doufala jsem, že tam bude nějaký jiný zádrhel, kvůli kterému tu práci nebudu moci dělat, protože mi bylo jasné, že bych se okamžitě zařadila mezi ženské, které tu práci nenávidí.

Ve druhé rmě by mě zaměstnali na první měsíc na DPČ. „Abychom viděli, jestli chodíte do práce. Čistou mzdu byste měla první tři měsíce skoro dvanáct tisíc. Já vím, že to není žádná hitparáda, ale jsou to čisté peníze, všechno je přiznané,“ snažila se mi pracovnice agentury ospravedlnit výši mzdy. „Mně sem pak chodí plakat lidi, co odpověděli na inzeráty, kde jim slibovali dvacet, třicet tisíc. Slíběj třeba dvacet, ale ve skutečnosti je to patnáct, těch pět je nějaká odměna, kterou nikdy nikdo neviděl, a z těch patnácti jim dávaj jen deset a těch pět někde večer na parkovišti na ruku,“ vyprávěla žena tak přesvědčivě, že jsem jí její zkušenosti uvěřila.

Nakonec se ukázalo, že by trvalo moc dlouho, než by mě zaměstnali, že o zaměstnance sice stojí, ale chtějí si být jisti, že také oni o tu práci opravdu stojí, a tak jsem se vydala do třídírny odpadu v naději, že mě vezmou tam a nebudou po mně chtít žádné šílené výkony.

Na zavolání

Vešla jsem do krásné čisté vrátnice a žádala si pana Nožíka. Chvilí jsem na něj čekala na příjemném sofa naproti recepci. Když přišel, zavedl mě do areálu. Jak jsme šli, leželo na zemi čím dál víc odpadků, až jsme vešli do ohromné haly, kde už bylo odpadků moře. Plasty i ledacos jiného a strašná špína a smrad. Dovedl mě nahoru do malé místnosti, kde byl pás. U pásu nikdo nebyl a pás nejel. Tam mi ukázal, co bych dělala: jak vyndávat z pásu petky. Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás. různých barev a kam je

házet. Přitom vykládal, že teď práce sice není, ale že bych byla doma na telefonu, a když by jim někdo chyběl na směnu, zavolali by mi. Zbytek odpadu se prý používá jako palivo.

„Jak se vám to líbí?“

„Líbí, což o to, ale vy tu práci pro mě vlastně nemáte.“

„To lidi přijdou a hned si myslej, že budou mít práci,“ nadurdil se trochu.

Pás byl obalený letitou špínou, kterou nikdy nikdo nemyje a strašlivě to tam smrdělo. Cestou zpátky do administrativní budovy jsme viděli cosi se mihnout, nějaký ocásek mezi haldami odpadků. Pan Nožík to okomentoval: „Jsou tady potkani, občas nějaký vyskočí na pás, ale bát se nemusíte, jsou to plachá zvířata, zatím nikoho nepokousali a taky jsme tu dlouho neměli žloutenku ani jinou takovou nemoc.“

Na personálním se mnou podepsali smlouvu na DPČ. Zavolali hned v den, kdy jsem získala potvrzení od jejich podnikového lékaře, že můžu na ranní celý příští týden.

Přijela jsem autobusem ve tři čtvrtě na šest. Při příchodu kouřila přede dveřmi odbarvená blondýna, a jak jsem se blížila, típla cigáro a řekla ostatním: „To je pro mě“ a mně: „Pojďte za mnou.“ Šly jsme po schodech, otočila se ke mně a podala mi ruku: „Já jsem kdyžtak Terka, ahoj,“ a zpříma se mi podívala do očí. Dovedla mě ke skříňkám a jednu mi přidělila. Dala jsem si na ni svůj zámeček. Neměla jsem žádné extra pracovní oblečení a Terka říkala, že se hrozně uprasím a jak pak pojedu domů. Ženský v šatně kývaly hlavou, že to nepůjde.

Šla jsem s Terkou na plac, kde čekal mistr. Ten řekl jenom, cože je to za nápad přijít bez pracovního oblečení, a už jsme šly nahoru k pásu. Terka skočila pro rukavice a jedny mi dala. Nejdřív jsme pracovaly ve dvou, pak se k nám přidal Michal, který kromě toho nakládal odpadky na pás vysokozdvížným vozíkem. Na páse bylo hodně věcí, které v žádném případě nebyly z plastu. Ležel tam třeba medvídek, ale taky použité plíny a nějaká věc, která byla úplně prolezlá červy, až se hýbala. Po páse nám ráno jela i nějaká zdechlina.

Terka hned vzala sprej, stříkala a říkala, ať na tu zdechlínu nesahám. Na pás nám taky vběhl potkan. Terka se potkanů strašně bála, a tak začala utíkat. V chodbičce jsme málem šláply na dvě potkaní mrtvolky. Terka tu pracuje pět let, má jednoho syna, manžel je svářeč. Bylo jí třicet a práci by neměnila, nemá totiž ráda změnu, ale vadí jí ti potkani. „Vlastně se jich bojím pořád víc,“ vyprávěla mi o jedné pauze.

Proč tomu říkají plasty?

Osm hodin u pásu, každé dvě hodiny pět minut bezpečnostní pauza, během které jsme ale nesměli vyjít ven z haly. Směli jsme si dojít na záchod, někdo však musel zůstat u pásu hlídat. A půlhodinová pauza

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

na oběd. Při práci na nás mířily kamery. Prý pro naši bezpečnost, ale spíš pro naši kontrolu.

Byla to první fakt odporná práce a neměla jsem vůbec žádnou radost z toho, co jsem dělala. Z humusu, který jel po páse, jsme vybírali petláhve, velké igelitové obaly LDPE a obaly HDPE, což je polyethylen s vysokou hustotou. Taky se vybíralo sklo a plechovky. Zbytek jel dál po pásu někam, kde se to rozsekalo a udělalo se z toho palivo pro cementárnu. Rukavice, které jsem dostala, končily u zápěstí. Za chvíli jsem měla poškrábané paže a trochu závistivě pokukovala po návlecích, které měla Terka natažené až k loktům.

Chlápek, který dělal sekuritáka a viděl nás, jak pracujeme, na kameře, se mě při obědové pauze ptal, proč jsem si nenašla lepší práci. „Nechápu, proč tomu říkají plasty, když tam je všechno, asi kvůli hygieně, aby vůbec povolila se v tom hrabat. Je to odpad z podzemních garáží a je tam všechno. Je to strašnej humus, my vás litujeme, když vás vidíme, jak se v tom musíte hrabat,“ říkal mi a bylo vidět, že nás fakt lituje.

Další den ta úmorná a špinavá práce pokračovala. Plíny, injekční stříkačka, jídlo, ohromný gumový penis, který bůhvíproč na páse stál a vypadal strašně odpudivě. Petky smíchané se vším možným.

Terka sbírala víčka od Coca-Coly, protože si moc přála vyhrát zájezd do zahraničí. „Ale už jsem jich tam poslala tisíc a pořád nic,“ vysvětlila mi. Na dovolenou tak pojede na tři dny do Prahy, možná jen na dva, podle toho, jak drahé bude ubytování. A pak možná ještě na tři dny do Beskyd.

Z pekla k lisu

V poledne mě převedeli dolů na lis. Nejdřív jsem házela na pás papíry, což byla fyzicky náročná, ale krásně čistá práce. Pak jsem třídila plastové obaly. Vybírala jsem ty čiré, světlé a čisté – prý pro Rakousko. Protože v Rakousku jsou hákliví a nesmí to být špinavé.

Šla kolem exkurze mladých hasičů. Ani nevím proč, ale bylo mi hrozně nepříjemné, že tam byli. Nechtěla jsem, aby mě viděli. Jeden mě pozdravil tónem, kterým dával najevo, že ve mně vidí člověka. Přesně tak bych to asi na jeho místě udělala já a teď bych si za svou blahosklonnost nejraději nafackovala. Schovala jsem se mezi haldy plastů, abych nebyla vidět. Exkurze chodila jen po spodku, nahoru ke špinavému pásu nešli.

Dole na lisu velel Vašek. Lisovaly se tam papíry, petky a různé plasty. Vašek začínal taky nahoře na pásu. Před lety pracoval v bezpečnostní agentuře, kde vydělával šest tisíc. „A to tam byly i šestnáctky, to byli hrozní podvodníci,“ vzpomínal. Proto odešel a ocitnul se na pracáku. Nějakou dobu žil ze čtyř tisíc, takže když mu před deseti lety nabídli práci v OZO, tehdy za osm čistého, byl rád. Měl za sebou peklo chudoby a v třídně našel jistotu. Od té doby si udělal kurz na obsluhu lisu i vysokozdvizného vozíku, a tak povýšil a má i víc peněz, čtrnáct, patnáct, šestnáct čistého. „To je dobře,“

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

prohodila jsem. „Ani nevím,“ odpověděl Vašek. „Nahoře jsem neměl za nic odpovědnost, nemusel jsem na nic myslet, jen jsem stál u pásu.“

Chvíli jsem byla dole na lisu, chvíli nahoře na pásu, podle toho, kam mě poslali. Při práci na páse jsme poslouchali rozhlas. Valily se na nás zprávy o Colours of Ostrava, ale nikoho to moc nezajímalo, znělo to jak z jiné planety. Když se ale objevila zpráva o člověku, který zemřel při práci v Ostravě-Vítkovicích, zastavila Terka dokonce na chvíli pás a dala to víc nahlas. S dalšími kolegy se o tom bavili o obědové pauze, zjevně je to zasáhlo.

Každý týden překvapení

Na konci směny jsem dostala rozpis na další týden. Rozdali ho všem a Terka se do něj dívala a říkala: „Příští týden mám noční!“ Ostatní taky nevěděli, jak budou pracovat příští týden, jen na rozdíl ode mě měli jistotu, že pracovat budou. Musela jsem mistrovi říct, že jsem s tím nepočítala a že nevím, jestli na ty noční budu moci přijít. Ve čtvrtek a v pátek jsem většinu času pracovala s Vaškem. Pracovalo se mi s ním dobře, bylo to takové souznění, že jsem se v duchu modlila, abych nemusela stát u toho smradlavého pásu a mohla být dole s ním.

Když jsem ve čtvrtek třídila igelity, přišel ke mně mistr Nožík. A jestli se prý bojím potkanů a ať uklidím mrtvé potkany v obou halách. Obešli jsme spolu několik míst, kde leželi. Já jsem příčinlivě hlásila, že vím o dvou dalších, které jsem viděla v pondělí. Ti v té chodbice opravdu stále leželi, jen byli už značně vyschlí. A přibyl k nim ještě jeden úplně čerstvý, který vypadal, jako by spal.

Vzala jsem si hrábě a lopatu a začala. První, kterého jsem začala hrnout hráběmi na lopatu, nebyl ještě úplně vyschlý, ale nebyl také čerstvě tuhý. A byl pevně přilepený k zemi. Čím déle tam jsou, tím jsou přilepenější, ale potom, jak vysychají, jdou od země už zase dobře oddělit. Takže nejhorší jsou ti, co jsou mrtví pár dní. Ti právě chcípí mají tuhé tělo, které se dá na lopatu nahrnout bez obtíží, a u těch úplně vyschlých se zase neobjevuje žádný vnitřek, když je člověk seškrabává. Jak jsem se snažila toho potkana od země oddělit, natrhla jsem mu omylem kůži a objevilo se pod ní maso. Pozvracela jsem se. Šla jsem kousek vedle, chvíli dýchala a pak to šla dodělat. Trochu jsem si myslela, že mi po téhle práci mistr řekne, že se můžu jít vydýchat ven na čerstvý vzduch, ale jak ho! to nenapadlo.

Ptala jsem se Vaška i Terky, jestli jim vždycky dávají rozpisy směn až koncem týdne. Oba říkali, že obvykle je dostávají ve čtvrtek, někdy dokonce až v pátek. I když Terka to mívá spíš pravidelné, ranní, noční, odpolední, protože má rodinu. Ale jistá si být nemůže a radost z toho, že si nemůže s jistotou naplánovat, co bude dělat v dalších týdnech, nemá. Vašek žije sám, a tak ho přesouvají libovolně. Když je v zimě na lisu třisměnný provoz, protože tam pracují i lidé, kteří jinak zpracovávají palivo, stane se Vaškovi, že

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

vaše údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

mu řeknou po odpolední směně v deset večer, že má přijet na ranní v šest ráno. Má to domů přes hodinu cesty, takže v takovém případě toho moc nenaspí.

Hlavně že má člověk práci

Když jsme si s Terkou cestou domů autobusem povídaly o tom, jak jsem v úterý přišla na poslední chvíli, protože jsem zaspala, smála se mi. „Na ranní jsem nikdy nezaspala, ale párkrát se mi to povedlo na noční,“ říkala. Když se totiž vrátí z noční směny, chvíli spí, pak vstane a udělá rodině oběd, potom zase spí, pak vstane a uvaří večeři a pak někdy ještě usne. Přemýšlela jsem, proč se odpadky třídí i v noci. Během posledních měsíců jsem potkala řadu lidí, kterým roky ve třisměnném provozu zničily zdraví.

Poslední den ráno se mě ženský v šatně ptaly, jak se mi tam líbí. „Ale jo,“ odpověděla jsem se špatným svědomím, protože jsem věděla, že jsem tam naposledy. „Hlavně, že má člověk práci,“ odpovídaly. Tuhle větu jsem v třídírně slyšela mnohokrát. Někdo dokonce vyryl se zjevným sarkasmem na dveře záchodu nápis: „Budte rádi, že máte práci.“ Ženský mi taky věnovaly hrníček, který tam někdo zapomněl, abych si měla do čeho dělat kafe.

Když jsem ke konci směny čistila lis, smál se Vašek, že mě tam zavře a že se na mě budou chodit dívat jako v ZOO. „Ony sem takhle choděj exkurze a koukaj se na mě jako na nějaký zvířátko. Já vždycky zastavím lis a jdu pryč,“ stěžoval si, jak mu vadí, když tam lidi zvenku očumují.

Pod lisem byla v prohlubni hnědá břečka, kterou Vašek nabíral kyblíkem do vysokozdvížného vozíku a vyléval vedle naší haly ke skládce odpadu. Voda byla z petláhví, z kterých ji vytlačoval lis. Nabídla jsem se mu, že zapáchající kapalinu budu nabírat. S povděkem to přijal a šel namazat nějaké součástky v lisu. Hned druhý kyblík jsem vylila s takovou vervou, že jsem se tím nakyslým hnědým hnusem celá ohodila. I když jsem se celý týden snažila se k té jámě kvůli smradu nepřibližovat, ani mi to v tu chvíli nevadilo. S Vaškem se mi moc dobře pracovalo a nedokázala jsem mu říct, že odcházím.

Jen Terka pochopila, že už nepřijdu, a při odchodu mi říkala: „Hlavně už nevymývej ty

kelímky.“ Narážela na to, že jsem se jí přiznala, že doma třídím odpad a dokonce vymývám kelímky.

Hrníček, který jsem ráno dostala, jsem umyla a vrátila ho tam, odkud ho ženské vzaly.

Autorka je redaktorka Alarmu.

Série textů vznikla s podporou Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky.

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

**

A2LARM

ČESKO

SVĚT

KULTURA

HRDINOVÉ KAPITALISTICKÉ PRÁCE

PRÁCE

To dělaj pro stroje, ne pro lidi

Čtvrtá reportáž z cyklu Hrdinové kapitalistické práce, který přináší svědectví z prostředí nízkopříjmových zaměstnání, ukazuje pracovní podmínky ve výrobně žiletek v Krupce.

SAŠA UHLOVÁ 27.09.17

„Dobrý den, sháním brigádu, v Krupce někde.“

„V Krupce? Máte třeba zdravotňák?“

„Mám.“

„A od kdy můžete začít chodit?“

„Od pondělka.“

„A nemůžete už tenhle týden třeba?“

„V pátek bych mohla.“

„Mám tam na pátek ranní ve sladidlech.“

„Tak jo.“

„Tak já vám dám nejdřív registraci, tu si vedle vyplňte a doneste mi ji.“

To se stalo ve středu v agentuře práce Gadasová v Ústí nad Labem. Práci jsem si tam domluvila během jedné minuty a během dalších deseti minut jsem podepsala smlouvu na dohodu o pracovní činnosti. V pátek jsem pracovala ve výrobě umělých sladidel, kde všechno fungovalo tak dobře, že jsem neměla důvod se vracet, a pak jsem si domluvila dvanáctky v „žiletkárně“, továrně na výrobu holítek. V agentuře Gadasová mi nezvedali telefon a sporadicky odpovídali na emaily. Na smsky reagovali i s několikadenním zpožděním. Nejlepší bylo dojít si tam osobně.

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

Práci přes agenturu jsem si zvolila proto, že jsem chtěla vyzkoušet, jaké to je být jen brigádníkem, který přichází a odchází, aniž by se s ním počítalo nastálo.

Ochrana soukromí | Vaše údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

A pak se to někde pokazilo a stroj začal chrlit zmačkané krabice, deformoval i plastové vaničky a ke všemu se nějak porouchalo i štítkování a nakonec i skládání na paletu. Pobíhali jsme tam jak blázni a nebyli schopni to zastavit.

Agentura, kterou jsem si vybrala na doporučení známých z Krupky, má licenci, kterou potřebuje, aby mohla práci zprostředkovávat. Těch je v České republice v současné době zhruba 2200. Nešlo tedy o jednu z pseudoagentur, které na českém pracovním trhu také operují a kterým se budu věnovat v závěrečné analýze za čtrnáct dní.

Abyste se nenudili

Když jsem do továrny dorazila na první směnu v sedm hodin ráno, ukázalo se, že už nejsou žádné volné skříňky. Tašku se svými věcmi jsem si musela vzít s sebou do haly. Z recepce mě poslali do špatné haly a chvíli jsem po továrně bloudila. Dostala jsem se do ohromné haly, která vypadala jako sklad Ikey, jedna hala byla vlevo a druhé dvě vpravo. Už se blížila sedmá a nikdo mi nedokázal poradit, kam jít. Konečně jsem našla mistrovou, která mi měla zadat práci, jenže ze mě ani z dalších dvou brigádníků neměla radost, protože pro výrobní linku, kvůli které si nás objednali, nebyl ten den materiál.

Od kolegy ze sladidel jsem věděla, že když pro mě nebudou mít práci, můžou mě z žiletkárny taky poslat domů a do agentury zavolat, že nejsem schopná práce, jako se to kdysi stalo jemu. Nutila jsem proto mistrovou, aby nám něco našla. Chvíli mi to trvalo, nechtěla se námi zabývat, ale byla jsem neodbytná. Obcházela s námi jednotlivé výrobní linky a říkala, ať nám dají nějakou práci, „ať se nenudíme“, a všude opakovala: „Hlavně je nepouštějte ke strojům, jsou agenturní.“

Strávila jsem pak dvanáct hodin lepením štítků na krabice naplněné balíčky s holicími „strojky“, tedy umělohmotnými nožičkami s hlavicemi, které jsou určeny většinou jen k několika použitím. Krabice jsem po nalepení skládala na paletu. Oba moji kolegové Franta i Jana mi všechno pěkně vysvětlovali a docela bez obav mi ukazovali i stroje, které se pořád zasekávají.

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

Dáme si to napůl

Jana tu pracovala krátce. Byla samoživitelka, přistěhovala se nedávno z Vysočiny.

Šestatřicetiletá vystudovaná zdravotní sestra, která ale nikdy ve zdravotnictví nepracovala. V minulosti se živila truhlářinou a dřevorubectvím. Na Teplicku bydlela blízko svých rodičů, kteří jí vyzvedávali děti ze školky. „A pak jsou s nimi tše údaje jsou u nás v bezpečí hodiny, nečí! OK ž Zajímají přijdu,“m řekla a v cookiesypadalo to, že ty tři hodky jsou absolutně v pohodě. Když jsem s ní mluvila, chtěla zrovna s rodiči ještě vyjednat víkendy, protože jednou za čtrnáct dní bude v práci. Během obědové pauzy pořád hlídala telefon. Její táta měl jít se svým vnukem k lékaři a ona mu sice napsala plnou moc, ale jim to prý někdy nestačí.

Jana hledala práci ve čtyřech rmách a vybrala si nakonec žiletkárnou, protože ji baví ty stroje. „Já si s nima rozumím,“ říkala spokojeně, když se v nich hrabala a snažila se to naštelovat tak, aby to konečně jelo. I Franta, který tam pracoval déle, uznal, že Jana je prostě dobrá a že to opraví rychleji. Sám byl vyučený elektrikář. Bylo mu něco přes dvacet a zatím střídal různé práce, protože bez praxe nenašel místo v oboru.

Janu trápilo jediné. Kvůli svému zdravotnímu stavu nebyla schopná pracovat v noci. U přijímacího pohovoru jí slíbili, že bude moct pracovat jen přes den. V provozu se to ale ukázalo jako nemožné, směny se prostě střídají. Tak se podřídila, před několika dny ale během noční omdlela. Hrozně se bála, že ji přeřadí na vedlejší halu, kde se pracuje jen přes den, ale byla by tam jen u pásu a nemohla by šéfovat výrobní lince.

Když se ukázalo, že jsem si nevzala oběd, rozdělila se se mnou Jana o ten svůj. Vzala mě kolem ramen, vedla mě do kantýny a říkala, pojď, dáme si to napůl.

A pak už jsme buď jen kmitali, až jsem se potila, nebo jsme čekali, až opraví stroj. Posledních několik hodin se nerozbil, nestihla jsem si tudíž ani uvědomit, že jsem se celou tu dobu vůbec nezastavila. Když šichta skončila, zjistila jsem, že mi nefungují nohy a hlava. Zbytek těla se zdál překvapivě funkční, přestože jsem měla ruce rozedrané do krve, jak jsem nešikovně brala z pásu krabice. Necítila jsem to. Ani ta únava mi nevadila, protože se mi s Janou a Frantou pracovalo skvěle. Doufala jsem, že další týden, kdy už jsem měla za sebou pět dvanáctek, budu zase s nimi.

Nekonečně monotónní práce

Janu přeřadili na vedlejší halu, už jsme spolu pak nikdy nepracovaly. Nepracovala jsem pak už ani s Františkem. Byla jsem celý týden na jiné výrobní lince a moji kolegové se střídali, protože měli krátký týden, kdežto já jsem tam byla od pondělí do pátku. V pondělí ráno jsem se ale potkala s jinou

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

brigádníci, Evou, kterou jsem znala už z dřívějšího. Ještě spolu s mladým klukem z Jemenu, taky brigádníkem, jsme skládali krabice, vkládali do nich papírové vložky a plastové balíčky holítek. Krabice jsme zalepovali a polepovali štítky a pak je skládali na paletu.

Šlo nám to ve třech dobře, i když balíčky holítek na páse přijížděly bez ustání a museli jsme pracovat hodně rychle, aby se nám nekupily. Pak najednou řekli, že to za nás bude dělat stroj. Další ochrana soukromí | Vaše balíčky už totiž byly bez vložené údaje jsou u nás v bezpečí a výrobní linka pokračí! OK Čovala da Zajímají lšími strojemě cookies , který sám uměl složit krabici, naplnit ji plastovými vaničkami, zalepit, poslat dál po páse, nalepit štítek a pak dokonce pomocí malého jeřábu skládat na paletu. Já jsem dostala za úkol vkládat na začátku celého procesu zelené kartičky do plastových vaniček. Z druhé strany bylo na kartičkách napsáno, co je to za produkt. Výrobní linka uměla úplně všechno, jen vkládání kartiček bylo rozbité. Byla to nekonečně monotónní práce.

A pak se to někde pokazilo a stroj začal chrlit zmačkané krabice, deformoval i plastové vaničky a ke všemu se nějak porouchalo i štítkování a nakonec i skládání na paletu. Pobíhali jsme tam jak blázni a nebyli schopni to zastavit. Vedoucí naší linky běhal s námi, všude po zemi ležely zdeformované balíčky a za chvíli museli linku zastavit. Řekli nám, ať jdeme na oběd.

Do důchodu u pásu

Během oběda jsme měly s Evou čas si v klidu popovídat. Do žiletkárně šla, protože chtěla dvanáctky, aby nemusela každý den do práce. A taky proto, že na těch dvanáctkách jsou o hodně milejší lidi než na nové hale na osmičkách. V předchozí práci ve sladidlech se jí sice líbilo, ale dojížděla víc jak hodinu, a tak si řekla, že bude dělat delší směny, aby nemusela pracovat každý den.

Žila sama se synem, kterého vychovala. Byla účetní, ale před deseti lety zkrachovala firma, kde pracovala. Potom nemohla dlouho sehnat práci. Nejdřív se snažila najít si něco v oboru, ale nedařilo se. „Jak byla ta krize, zkusila jsem dělat uklízečku v Německu, to byla asi nejhorší práce, chovali se k nám hrozně,“ vzpomínala. Nakonec si tam udělala pracovní úraz, protože jí přiskřípl a zlomil ruku vozík, a proto ji ve zkušební době vyhodili. Syn tehdy nedodělal školu. „Nevěděla jsem, jestli prodat byt s hypotékou, jestli si vzít jednu práci, nebo mít dvě, jestli se zbláznit, nebo nezbláznit, takže jsem to neohlídala.“ Syn se teď živí podobnými pracemi jako ona a má invalidní důchod, protože má silnou cukrovku. „Říká mi, že přináší víc peněz než já, tak ať se nečílím. A já nevím, co mu na to říct, má vlastně pravdu.“ Syn vydělá třináct tisíc a Eva většinou tak deset. Dohromady zvládnou zaplatit nájem a syn se naštěstí rozešel s přítelkyní. Už se bála, že se sestěhují, a neví, jak by to sama utáhla.

Eva pracovala jen brigádně a pořád doufala, že by si mohla najít práci jako administrativní síla. Bylo jí už pětapadesát a děsila se toho, že až do důchodu bude pracovat

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

u pásu. Přitom by ji vzali, zrovna nabírali. A neplatili by špatně, právě zvýšili mzdy. I úplně nekvali kovaný dělník mohl vydělat osmnáct tisíc hrubého. Jenže Evu už to zmáhalo a říkala, že se během volných dnů pořád snaží najít si jinou práci. Za temným sklem Nad naší halou byla místnost, ze které jsme viděli jen temná okna. V nich pořád někdo stál a kontroloval, jak lidé dole pracují. Nebylo na ně moc vidět.

Kolegové jim říkali kravaťáci nebo „ti nahoře“. Když jsme se s Evou vrátily z oběda, linka pořád nebyla opravená. Někdo nás upozornil, abychom hlavně předstíraly nějakou práci, aby ti nahoře neviděli, že neděláme nic. Chvíli jsme rovnaly vozíky s krabicemi, ale pak už jsme nevěděly, co dál dělat. Naštěstí to nakonec opravili. Střídaly jsme se u vkládání kartiček, ta druhá kontrolovala pás, aby bylo všechno v pořádku. Když bylo, zavíraly se mi oči, jak jsem tam tak seděla a hlídala. Když nebylo, skončilo to většinou strašlivým zmatkem jako z nějaké komedie. Trochu nostalgicky jsem vzpomínala, jak jsme ty balíčky dělali ručně a jak nám to hezky šlo. Rozhodně jsme neponičili žádný materiál jako stroj, který uměl všechno, ale jen když byl v dobrém rozmaru.

Seshora mě přišel napomenout nějaký inženýr, když měl pocit, že mám něco v puse. Řekl mi, že se na lince nesmí nic jíst, a zase odešel. Od té chvíle jsem cítila, že můžu být sledována úplně pořád. Byl to dost nepříjemný pocit.

Optimální teplota

Druhý den nastalo peklo. Venku bylo přes třicet stupňů a v naší hale nefungovala klimatizace. Ve vedlejší hale, kde byly lisy, klimatizace běžela a chladila vzduch tak, aby nepřesáhl třicet stupňů. Když jsem šla na záchod, vždycky jsem se snažila jít do vedlejší haly, abych aspoň na chvíli byla někde, kde ze mě nelije pot. Špatně se nám dýchalo a všichni o tom vedru pořád mluvili. Ptala jsem se, proč je ve vedlejší hale o tolik lépe. „Tam to chladěj, ale to dělaj pro stroje, ne pro lidi.“ Nějaká paní, která pracovala na vedlejší lince, se chodila k mojí mašině ovívat vzduchem z hadičky na čištění strojů. Ptala jsem se jí, jestli je to voda, a ona se smála. Byl to jen vzduch a nebyl ani studený, ale aspoň něco. Daly jsme se do řeči a ona říkala, že klimatizace je rozbitá a že to vedení nechce opravit, protože je to moc drahý. „Prej je tady optimální teplota,“ říkala, a já opáčila, kdo že to tvrdí. „No ti nahoře,“ a podívala se do oken, ze kterých nás sledovali, takže se zas rychle vrátila k sobě. Dole v hale se taky vykládalo, že nahoře prý mají úplně vohulenou klimatizaci, je tam prý jen sedmnáct stupňů!

Nějaké paní se udělalo z vedra špatně. Mně taky, motala se mi hlava a měla jsem pocit, že se dusím. Kartičky jsem najednou musela dávat dvakrát rychleji, protože jsme dělali zásilku s méně holítky a pás jel rychleji. Nestíhala jsem. Několikrát mi ruka ujela a praštila jsem se do ní, jak jsem se snažila dohnat

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

svoje zpoždění.

Další dny bylo pořád vedro, pamatuju si to už jen v takovém mlžném oparu. Pot a špatný vzduch, který výrobní linky jen zhoršují. Ve středu už se mnou navíc nebyla Eva a já jsem poprvé pocítila nechuť seznamovat se s dalšími lidmi. Brigádníčit nebylo tak veselé, jak jsem si myslela.

V jednu chvíli jsem dostala za úkol lepit nějaké krabice. Byla to vzácná chvílka, kdy jsem mohla dělat něco jiného než jen vkládat do zblbnutí kartičky. Jenže jsem neměla lepičku. Poslali mě za mistrovou a ta mě rezolutně odmítla. „Přece nepůjčím lepičku agenturní.“ Obcházela jsem různé vedoucí a prosila je, ať mi ji půjčí, že jinak nemůžu lepit. Nakonec se jedna slitovala, jenže když jsem spokojeně dorazila ke krabicím, už tam bylo dost lidí. Poslali mě zas na kartičky, kde jsem strávila celých dvanáct hodin. Tedy jedenáct, protože hodina se rozdrobí v pauzách. Když jsem potřebovala na záchod, poprosila jsem šéfovou, ať mě někdo na chvíli vystřídá. Přišla holka a ptala se, co má dělat. Vysvětlila jsem jí, jak má vkládat kartičky. „Je to ta nejdebilnější práce,“ neodpustila jsem si komentář. „Jako všechno tady,“ zasmála se. Když jsem po pár minutách přišla a viděla ji, jak se bokem naklání nad pás, který je moc vysoký, takže na něj menší člověk ze země dobře nedosáhne, a vkládá a vkládá, přivítala mě s úlevou. „To je fakt práce na palici,“ uznala a vrátila mi paklík s kartičkami, šťastná, že jde dělat něco jiného. Nestíhala jsem se ani podrbat a přemýšlela, že mě čeká ještě hodně hodin, než tohle skončí. A že mě bolí záda tak strašně, že bych dala všechno za masáž.

O všem rozhodují ti nahoře

Poslední dva dny jsem měla příjemnou šéfovou, Vendulu, která se mi snažila můj kartičkový úděl co nejvíc zpříjemnit. A když měla chvílku, přišla mi pomoci. V žiletkárně pracovala deset let. Před pár lety se jí narodilo dítě a po rozluce s manželem na něj zůstala sama. Když mu byl rok a půl, ocitla se bez příjmu. „Sociálka mi řekla, že na život mi po tom, co zaplatím nájem, musí stačit tři tisíce. Ale mně to nestačilo.“ V továrně jí naštěstí vyšli vstříc a zaměstnali ji na částečný úvazek. Byla jim moc vděčná, i když na první měsíce, kdy byl syn ještě malý a ona neměla pořádně hlídání, nevzpomínala ráda. „Bylo to těžký, ale teď už je starší a já jsem ráda, že tuhle práci mám, baví mě to.“ V první chvíli, když se vrátila ve vyprávění do minulosti, neměla daleko k slzám. Teď se k ní ale stěhuje přítel, budou na všechno dva.

Poslední den jsem na naší lince byla jako jediná brigádnice, ostatní pracovali zase ručně na skládání a plnění krabic. Já jako agenturní jsem přirozeně skončila opět na kartičkách. Vendula se sice snažila s týmem vyjednat, že se budeme střídat, ale narazila na odpor. Řekla jsem jí, ať to nechá, že to nějak dám. V noci se strhla bouřka, takže dnes nebylo zdaleka

takové vedro jako předešlé dny. A v tom byl ohromný rozdíl. O paže údaje jsou u nás v bezpečí! OK

uže jsem si povídá Zajímají mě cookies la

s jedním z té skupiny, která se tak moc Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás. nechtěla střídat na

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

kartičkách. Bylo mu trochu trapně, že se k tomu takhle postavili, ale nedokázal ostatním nic říct. Mladej milej kluk, vyučenej kominík, školu dělal v Praze. „A proč to neděláš,“ ptala jsem se překvapeně. Před pár lety jsem totiž sháněla kominíka a žádný na mě neměl čas. Prý se vrátil po škole domů a zkusil všechny kominíky v kraji. Nikde ho nechtěli, protože nemá praxi. A tak skončil tady a láduje holítko do krabic.

Po páté dvanáctce mi bylo podivuhodně dobře. Nechápala jsem, proč nejsem tak zmožená jako v předešlých dnech. Pak mi to došlo. Bylo to tím vedrem. Když se celý den nemůžete dobře nadechnout, je to úmorné. Při jedné z diskuzí o nefungující klimatizaci jsem se nesměle zeptala kolegů, jestli mají v továrně odbory. Bylo to ve chvíli, kdy jsme měli mít deset minut pauzu. Napadlo mě totiž, že by pro odbory nemělo být složité opravu vyjednat. Taky by tím mohli nalákat nové členy, každý by to zlepšení okamžitě pocítil. Šéfová vedlejší linky mi odpověděla: „Určitě ne, obávám se, že tady o všem rozhodují ti nahoře.“ Zvedli jsme hlavu. Uviděli jsme bledý obličej v temném okně a raději se rozešli k práci.

Autorka je redaktorka Alarmu.

Série textů vznikla s podporou Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky.

**

A2LARM

ČESKO

SVĚT

KULTURA

HRDINOVÉ KAPITALISTICKÉ PRÁCE

LEVNÁ PRACOVNÍ SÍLA

Neviděla jsem vyrůstat svého syna

Třetí reportáž z cyklu Hrdinové kapitalistické práce, který přináší svědectví z nízkopříjmových zaměstnání, představuje pracovní podmínky pokladních v supermarketu Albert.

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

SAŠA UHLOVÁ 20.09.17

Byl to první pohovor, u kterého jsem nebyla nervózní. Zato mladé personalistce se třásl hlas i ruce, když snaživě vypočítávala všechny bene ty, které v Albertu budu mít. Stravenky, příspěvek na dopravu do zaměstnání, slevovou kartičku do tka, příplatky za práci o víkendu, v noci, během svátků... Říkala, že brigádníkům právě zvýšili hodinovou odměnu na sto korun, a nebyla si jistá, jak je to s kmenovými zaměstnanci.

Snažila se mě přesvědčit, abych se nechala zaměstnat na hlavní pracovní poměr a na plný úvazek. Taky říkala, že se nemám bát jít na kasu: „Všichni se bojí té hmotné odpovědnosti, ale pokud umíte nakupovat, určitě kasu zvládnete, nestává se, že by byla manka.“

Nakonec trvalo měsíc, než jsem nastoupila. Chtěli po mně maturitní vysvědčení, výpis ze zdravotní dokumentace, potvrzení od jejich podnikového lékaře, výpis z rejstříku trestů a potvrzení o tom, že platím zdravotní a sociální. Měla jsem si vzít sebou černé kalhoty, pevné boty a zámek od skříňky.

Jako hra na obchod

Dostala jsem kasu s penězi, razítko, x, klíč od své kasy. A taky celou řadu rad, které jsem hned zapoměla. Manažerka mi řekla, že do pátku budu dělat vždycky od jedné odpoledne do půl desáté večer.

Zavedli mě ke kase, kde seděla Janinka, a řekli mi, ať sleduju, jak pracuje. Dívala jsem se asi hodinu, ale byla jsem úplně bez šance vystopovat, jaká tlačítka mačká, protože to dělala děsně rychle. Po hodině mi řekla, ať si sednu za svou kasu a během nákupu prvních tří zákazníků stála za mnou a pomáhala mi. Pak už jsem pracovala sama. Celkem snadno jsem

se naučila, jak se platí hotovostí a kartou, problém byly stravenky. Každý typ se zaznamenával trochu jinak a někteří zákazníci různé druhy stravenek kombinovali.

Chtělo se mi strašně čurat, měla jsem žízeň a neměla jsem dost drobných. Třikrát jsem volala vedoucího kvůli stornu. Dvakrát na přání zákazníka. Jedna paní si koupila sojový suk, a když zjistila, že stojí devět korun, už ho nechtěla.

Po několika hodinách už jsem se zaběhla a skoro pořád věděla, co právě dělám. A začalo mě to bavit, připadala jsem si jako ve hře na obchod. Nadšení mi vydrželo přesně šest hodin. Pak mi začalo hučet v

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

hlavě a musela jsem se hodně soustředit, abych nedělala chyby.

Pak jsem poprosila, jestli bych nemohla jít na záchod. Ne že by se mi chtělo, naučila jsem se nejíst a nepít, abych nepotřebovala čůrat, ale měla jsem pocit, že se mi rozskočí hlava, když nebudu mít ani minutu pauzu. Chvilí trvalo, než se podařilo zastavit frontu u mé kasy, ale nakonec jsem směla odejít. Na záchodě jsem udělala pár cviků, abych se dala trochu do pořádku a mozek zase začal fungovat.

Když jsem měla večer odcházet, byl v obchodě zrovna nějaký zmatek, hodně zákazníků, dlouhé fronty. Třikrát jsem důrazně zopakovala, že opravdu musím jít. Můj muž nebyl doma, děti hlídal náš kamarád Kolja, který se potřeboval domů dostat včas. Byla jsem hodně vehementní a vedoucí dne seděl na kase blízko mě. Díky tomu se mi podařilo odejít jen s dvacetiminutovým zpožděním.

Benefity přesčasů

Další den seděla vedle mě na kase nějaká paní, měla dvanáctihodinovou pracovní dobu. K tomu patří dvě půlhodinové pauzy, ale na tu druhou ji nějak pořád neposílali. Nadávala nahlas, pak začala říkat, že dřív byla zaměstnankyně přímo Alberta, ale teď pracuje jako brigádnice. „Ty jejich bene ty, masáže! Se jim na ty bene ty můžu vysrat, podala jsem výpověď!“ Přišel Petr, vedoucí směny, mladý sympatický kluk s dlouhými vlasy, a řekl mi, ať si jdu sednout na jinou kasu. Moje sousedka začala nahlas vyvolávat: „Oni vás přesadili, abyste mě neslyšela, ale to uvidíte, ty bene ty, nejpozdějc na konci měsíce, cha chá!“ Pak už jsme se v práci bohužel nikdy nepotkaly.

Kolega, vedle kterého jsem seděla na kase, říkal, že je lepší být agenturní, protože pak máš víc bene tů. Snažila jsem se zjistit, jaké bene ty má na mysli. Nakonec z něj vypadlo, že ty bene ty znamenají, že si může určovat, kdy má směnu. To samé říkala Janinka, o které jsem si dlouho myslela, že tam musí být zaměstnaná. Prý by se zaměstnat nenechala. Nemocná stejně není nikdy déle než tři dny a takhle si může určovat, kdy půjde do práce.

Manka a dýška

Udělala jsem manko. Nějakých šest set korun. Tedy asi spíš pět set, protože to vyvážila dýška, která mi ten den lidé dali. Vedoucí směny mě posílal na obědovou pauzu už hodinu a půl po tom, co jsem přišla. Povedlo se mi usmlouvat, že zůstanu ještě deset minut, ale pak už jsem musela jít. Potom jsem byla bez přestávky přes šest hodin, a to bylo dost úmorné, je to nápor na hlavu. Vůbec jsem netušila, kdy a jak se to stalo, ale jelikož už mi v hlavě hučelo, moc mě to nepřekvapilo.

Manko jsem pak měla ještě dvakrát. Naštěstí už nikdy ne tolik. Vždycky to bylo během dnů, kdy jsem byla dlouho bez pauzy. To mě totiž vyčerpávalo a obvykle jsem pak špatně spočítala kasu. Ideální byla pauza po čtyřech hodinách, která mi směnu rozpůlila. Když jsem pauzu neměla víc než šest

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

hodin, nevadilo mi ani tak, že je to porušení zákoníku práce, spíš jsem měla v tu chvíli strach, že kvůli únavě udělám hodně velké manko.

Většinou jsem ale měla v kase o něco víc, protože mi hodně zákazníků dávalo dýška. Ta však patřila Albertu a případné manko zmenšovala jen v ten den, kdy mi peníze v kase chyběly.

Smajlík za úsměv

Chtělo se mi strašně čůrat, měla jsem žízeň a neměla jsem dost drobných. Třikrát jsem volala vedoucího dne Vojtu kvůli stornu. Dvakrát na přání zákazníka. Jedna paní si koupila sojový suk, a když zjistila, že stojí devět korun, už ho nechtěla. „Když jsem byla malá, kupovala jsem si ho za korunu. Za devět, to je moc drahý,“ hodila mi ho znechuceně zpátky. Podruhé už jsem viděla, jak se storno blíží frontou. Stála tam paní a své sousedce vykládala, že je zvědavá, jestli to víno stojí čtyřicet, anebo osmdesát. „Jestli bude za osmdesát, nechám si zavolat storno,“ brebentila spokojeně a já jsem věděla, že Vojta nahoře počítá s někým kasu a že potrvá, než dorazí. Mezitím fronta rostla a zákazníci zuřivě ťukali smsky, nebo rovnou volali: „Prosímte, jsem v Albertu, je tu zase strašná fronta, přijdu pozdějc.“

Potřetí to bylo mojí vinou. Zákazník nepoložil mezi nákupy plastový oddělovač a já omylem namarkovala zboží toho, kdo následoval. Vojtovi jsem vždycky, když přišel, řekla, že se mi chce čůrat, že mám žízeň a že nemám drobný. A pokaždé dělal, že mě neslyší. Když jsem si ho nechala zavolat počtvrté kvůli nějaké prkotině a zopakovala svoje požadavky, řekl: „No tak jděte na záchod“ a zase odešel. Po dalších deseti minutách se mi podařilo najít schopnou paní, která uzavírala frontu a říkala každému, kdo se do ní chtěl postavit, že se kasa zavírá. Lidé nerespektují světelnou signalizaci, která ukazuje, jestli je kasa zavřená, takže jinak se to dělat nedá. Sama to dělat nemůžu, protože na konec fronty ani nedohlédnu. Nikdo mi nezakazuje chodit na záchod, jen to někdy prostě nejde.

Seděla jsem na trojce a hlavní pokladní byl Petr, který mě nikdy neposílal na pauzu hned na začátku směny, ale vždycky jsme se nějak domlouvali. Po třech hodinách jsem se ho zeptala, kdy budu moct na pauzu. Řekl, že půjdu po tom chlápku na dvojce, který přišel do práce přede mnou. Když jsem pak procházela kolem kanceláře, zastavila mě manažerka, která byla v ten okamžik, kdy jsem se Petra ptala, zrovna na prodejně.

„Alex, to bylo příšerné, jak jste se před zákazníky ptala, kdy půjdete na pauzu, to působilo hrozně!“

„Aha, ale to se tedy nemám vůbec ptát?“

„Ne, prostě počkejte, až na vás přijde řada.“ „Dobře, už to neudělám.“

Musíme se hlavně pořád usmívat, ať se děje, co se děje. Na nástěnce jsme měli soutěž „smajlík za úsměv zákazníka“ a manažerka tvrdila, že **Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.** zdůrazňovala, abychom

se usmívali. Když u mě nakupoval melouny šéf všech šéfů a já ztratila účtenku, kterou po mně chtěl, nebyl z toho nakonec průšvih. Ten den mi sice bylo z únavy spíš do pláče, ale manažerka se doneslo, že se mi ho podařilo pobavit. „Hlavně že se usmíval, to je hlavní,“ komentovala můj prohrěšek s širokým úsměvem.

Už se s tím nedá nic dělat

Nikdo mi první dny neřekl, jestli půjdu do práce i o víkendu a jak to bude dál s mými směnami. První den na mě manažerka zavolala přes chodbu, že mám chodit v jednu a končit budu v půl desáté. Ve čtvrtek první týden jsem za ní přišla a poprosila ji, jestli bych nemohla mít služby dopoledne. Můj muž měl odjíždět na týden pryč a já jsem potřebovala být s dětmi. Manažerka mi sladkým hlasem řekla, že by to nešlo, že služby jsou už rozepsané a nedá se s tím nic dělat. Koncem měsíce mi pak oznámila, že mám takto rozepsané služby i na další měsíc. O pauzách jsem se potkávala s mladou ženou, která měla odpolední už několik měsíců.

Kasa číslo čtyři je hned vedle místa, kde stojí člověk, který dohlíží na samoobslužné pokladny. Dnes tam stála Erika a chtěla si se mnou povídat. Když jsem na téhle kase, jsem od toho člověka asi půl metru. Ale hodně to tam pípá a je blbě slyšet. Erika se mě ptala na děti. Říkala jsem, že jsou doma s Koljou, a ptala jsem se jí na její děti. Měla syna, kterému je devatenáct.

„A jak dlouho tu pracuješ?“

„Jedenáct let.“

„Tak to mu bylo osm, když jsi sem nastoupila, že jo?“

„Jo.“

Odmlčela se a pak řekla:

„Neviděla jsem ho vyrůstat.“

Byl doma s její mámou, anebo se švagrovou. Hořkost, se kterou to řekla, mě zasáhla. Když tehdy nastoupila, pracovala za 53 korun na hodinu. Postupně to zvolna rostlo a teď se to prý zlepšilo.

Zákazníci a zdržovači

Hodně lidí pořizovalo úplně minimální nákupy. Třeba za šedesát korun kousek petržele, pár housek, kousíček slaniny, bylo vidět, že to mají na dvě jídla a přesně spočítaný. A pak byli lidi, ale těch bylo vlastně málo, kteří zjevně vůbec nepočítali a nakupovali luxusní bio zboží.

Hlavně staří lidé chodili s hodně skromnými a přesně propočítanými nákupy, ale nejen oni. Pak u mě nakupovali také alkoholici. Vytáhli drobný a koupili si jen krabičák nebo placatku.

Naprostá většina zákazníků se chovala mile. Těch pár, co prudilo, mě ale postupně začalo dost

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

rozčilovat. Byla jsem méně a méně tolerantní. Správně jsem měla na naší prodejně obsloužit 75 zákazníků za hodinu. Přitom na ně mám být milá, i když si vymýšlejí. Podle mě to technicky nebylo možné už jen ve chvíli, kdy má někdo větší nákup. A pak jsou ti různí zdržovači, co nemají peníze na účtu a online si je tam převádějí nebo platí různými druhy stravenek.

Někteří lidé byli velkorysí a když viděli, že by něco mohl být problém, klidně oželeli nějakou položku nebo pár korun. Jiní zas neústupně trvali na svém. Třeba když jsem namarkovala omylem malou světlou bagetu místo malé tmavé bagety. Stejná gramáž, stejná cena. A paní si nechala zavolat storno.

Lidi, kterým nabídneš účtenku, si ji buď vezmou, anebo ji nechtějí. Z těch, kteří ji nechtějí, to hodně lidí okomentuje: „Nechci, stejně mi to nikdo neproplatí“ anebo „pošlete to Babišovi.“ A když nejde načíst nějaký kód nebo nemůžu najít, co je to za kus pečiva, říkají: „To bude asi zadarmo.“ Koncem měsíce už jsem se tomu začínala smát, opakovalo se to jako v nějakém absurdním dramatu.

Bez ohledu na to, jestli jsou zákazníci bohatí (velké marnotratné nákupy) nebo chudí (nákupy za pár korun, přesně vypočítané), alkoholici (krabičky, tvrdej a houska) nebo vyznavači zdravého životního stylu (bio produkty), čtenáři Lidovek, MF DNES, Blesku, Sportu, Aha, Práva, Hospodářek, Respektu, Češi, cizinci, staří, mladí, ženy, muži, byli většinou příjemní a ohleduplní a velká část dávala najevo soucit s prodavačkami.

Paní Alex na kasu!

O polední pauze jsem si povídala s Bédou, kterému je asi tak pětapadesát. V Albertu pracuje čtyři roky. Před těmi čtyřmi lety se ocitl bez práce a nemohl žádnou sehnat. Někou dobou pracoval pod agenturami, ale z toho měl tak sedm tisíc měsíčně. „Neměl jsem ani na jídlo,“ vzpomínal. Pak rozeslal porůznu životopisy, odpověděli mu z našeho Alberta a vzali ho. „Teď už vím, proč mi odpověděli tak rychle, sem vezmou každého hned,“ komentoval to s úsměvem. Za práci je ale zjevně rád – a taky je rád, že to tehdy nějak ustál a nedostal se na ulici. Žije sám, „což je dobře, protože aspoň tady můžu být každý den do jedny v noci.“

Ze začátku pracoval za 72,50 na hodinu, pak to postupně zvedali. Když jsem mu říkala, že já mám na hodinu sto, zarazil se. „Ty máš míň?“ zeptala jsem se. „Jo, míň,“ seděl zamyšleně a pak se usmál: „ale to je dobře, že máš na hodinu sto, to je dobře,“ opakoval a já cítila, že se sebou musel trochu bojovat, ale že mi to opravdu přál.

První týdný se mi nedařilo si s kolegy povídat, protože na pauzu jsme většinou chodili jednotlivě, nikdy dohromady. Jak jsem se zakecala s Bédou, přetáhla jsem pauzu o necelou minutu. Stála jsem nahoře u

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

skříňky a chystala se seběhnout dolů, když jsem najednou slyšela z rozhlasu: „Hlášení pro zaměstnance, prosím paní Alex, aby se dostavila na kasu číslo čtyři.“ Tím se vysvětlilo to, proč se mi přístup k pauzám zdál neobvykle benevolentní. Vždycky jsem totiž zatím přišla v několikaminutovém předstihu, dnes poprvé jsem se o minutu zpozdila. Seběhla jsem bleskově dolů. Chodbou, kde jsou všude po stěnách motivační citáty a fotky šťastných zaměstnanců, kteří se usmívají, anebo se někdy tváří trochu nervózně.

A ty se ptáš, co já

Dosedla jsem na svou kasu a vedle mě seděla jiná paní. Odhadem padesátiletá Ukrajinka. Mluvila česky skoro bez přízvuku, ale všem zákazníkům tykala, což mě hrozně rozesmávalo. Byla v práci od půl šesté od rána a říkala, že už chce jít domů. To opakovala zhruba jednou za půl hodiny, měla už na krajíčku, skelné oči, bylo vidět, že je jí zle. Krátce po sedmé už docela zoufalá říkala, že v sedm si měla vzít antibiotika a že je má nahoře ve skřínce. Ve čtvrt na osm se fronty trochu zkrátily a Vojta pro ni konečně přišel, aby šli nahoru počítat kasu.

Začala jsem se bát, že mě nepustí v půl desáté domů. Můj muž byl pryč a Kolja mohl dnes jen do půl osmé, takže můj pětiletý syn Slávek byl doma sám se staršími sourozenci a bylo jasné, že neusne, dokud nepřijdu. Atmosféra v krámě houstla a všichni byli nervózní. Dokonce se opozdila i Helenka Vondráčková se svým hitem A ty se ptáš, co já, kterou jsme v pásmu stejných písní poslouchali den co den. Obvykle hrála krátce po šesté, dnes zazněla až po půl sedmé.

Ptala jsem se Petra, co se to děje, proč je najednou takovej zmatek a stres. Říkal, že jedna ze tří agentur, které dodávají pracovníky Albertu, nějak „vypadla“ a neposlala pokladní. A že zejtra to prej bude ještě větší peklo.

Hlavně aby nebyly fronty

Další den jsem poprvé z rádia neslyšela Helenu Vondráčkovou. Přišla jsem už dost zmožená, ale aspoň po obědě. Po krátké epizodě na kase vzadu mi manažerka řekla, ať jdu na trojku. Usedla jsem tam a měla jsem pocit, že jsem snad nemocná. Strašně mě to zmáhalo. Když jsem měla zdvihát třeba osm velkých plastových lahví zabalených v jednom balíku, musela jsem si k tomu stoupat. Bylo mi mdlo a za chvíli se mi navíc začalo chtít na záchod. Jednou se mi podařilo frontu zkrotit a odběhnout si, ale pak už jsem čekala, kdy půjdu na pauzu. Po čtyřech a půl hodinách jsem dospěla k názoru, že na mě asi zapomněli, protože předchozí dny jsem na ni chodívala po hodině a půl. Když jedna paní vrátila rajčata, že jsou moc drahá, zavolala jsem storno a využila toho, abych se zeptala hlavní pokladní, jestli na mě nezapomněli. Řekla, že ne, že na pauze nebyl skoro nikdo. Za chvíli přišel Petr,

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

že teď půjde jiná kolegyně, která je tu dýl, ale hned po ní já. Říkal to omluvně. Trvalo to ještě víc jak hodinu, než na mě došla řada. Už jsem myslela, že omdlím a počůráám se. Petr stál u samoobslužných kas a bylo vidět, že je mu to blbý.

Když mě konečně vystřídali, běžela jsem na záchod, pak rychle nahoru, snědla jsem banán a müsli tyčinku, udělala si kafe a honem dolů na cigáro. Bylo právě chvíli před šestou, a proto mi ta Vondráčková utekla, musela hrát někdy krátce po šesté, když jsem měla ještě pauzu. Ven vyšel po chvíli Petr a já se ho ptala, co se vlastně stalo, jestli je pořád málo lidí a agentura pořád nedodává. Říkal, že ne, ale „manažerka dnes varovala, že z oblastního ředitelství jezděj po krámech a že nesměj bejt fronty, proto jsme radši nikoho na pauzu neposílali.“

V pátek jsem na začátku směny dorazila k Janince s tím, že ji mám vystřídat. Měla radost. V ten okamžik se objevil Vojta a zeptal se mě: „Co tady děláte?“ „Jdu vystřídat Janinku, poslali mě sem,“ odpověděla jsem opatrně. Janinka zvedla unavené oči a mírně poznamenala: „Myslela jsem, že bych se šla najíst.“ Vojta ji úplně ignoroval a mně řekl úsečně: „Jděte na pětku.“ Tak jsem šla na pětku a Janinku tam nechala. Byla tam ještě nejmíň hodinu, usmívala se a markovala a markovala a pak jsem ztratila přehled, protože byl velký frmol.

Když jsem přišla poslední týden v pondělí, poslali mě na info. Stála jsem tam dvě hodiny. Asi půl hodiny po začátku směny mi přinesla jedna paní láhev vody, že je to pozornost podniku kvůli pitnému režimu. Později jsem při markování zjistila, že lahev stála 3,90. Ještě o něco později mi přišel někdo říct, že dnes mezi pátou a šestou bude v Albertu šéf a že to mám vědět a „dát si pozor“.

Po dvou hodinách mě poslali na pauzu. Když jsem se vrátila, říkala mi manažerka, ať jdu znova na druhou kasu na infu. To je kasa, která není nikdy obsazená. Představa, že dalších několik hodin stojím, mě moc netěšila, a tak jsem to zkusila: „Mám kasu schovanou na šestce.“ „Tak si na chvílku sedněte na tu šestku,“ řekla trochu zmateně manažerka. Jenže na šestce nebyla židle. Vedle mě byla Oksana a ta říkala, ať si vezmu židli odnaproti. Asi za patnáct minut přišla brigádnice, která vypadala, že je jí dost přes šedesát. Viděla jsem ji už během pauzy nahoře v šatnách, když bez úspěchu hledala skříňku. Stoupla si na to místo bez židle. Chvilí tam stála a pak řekla: „Ale já nevydržím tolik hodin stát.“ Seděla jsem proti ní, na židli, kterou jsem jí vlastně ukradla, a byla jsem šťastná, že sedím. Stát na normální kase je ještě horší než stát na infu, protože se musíš sklánět, ta kasa není ke stání uzpůsobená. Asi za třicet vteřin mi došlo, že té paní musím svou židli dát, ale neměla jsem vůbec chuť to udělat. Styděla jsem se, té paní bylo o hodně víc než mně.

Řekla jsem jí, že jí dám svou židli. Ona odpověděla, že ještě chvíli bude stát a že potom se prostřídáme. Ale Oksana naštěstí přišla na to, že je tam židle

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

mladého kluka, který právě odešel na pauzu, tak si ta starší paní vzala tu jeho. A to nám všem přišlo jako nejlepší řešení, protože byl fakt mladej.

Když přijede ředitel

Oksaně je jen čtyřiačtyřicet let. To mě šokovalo. Myslela jsem, že je jí určitě dost přes padesát. Ale je už babičkou, má dvě dospělé děti. Je Ukrajinka a v Česku žije přes deset let. Česky mluví dobře a normálně ani netyká zákazníkům, minule byla v nějakém deliriu, jak tam seděla tak hrozně dlouho a byla nemocná.

Dnes jsme zase seděly na kasách vedle sebe a stihly jsme si vyměnit i pár slov. Říkala, že jí tu čtrnáctihodinovou směnu rozepsali na dva dny. „Protože ani když jsi agenturní, nesmíš pracovat takhle dlouho,“ vysvětlila mi.

„No a dnes mám taky zůstat dýl, kvůli tomu řediteli, co sem má přijít, poprosili mě o to.“ Vypadala o moc líp než minule, kdy se úplně hroutila, a zdálo se, že jí to ani moc nevadí.

Nakonec zůstala do půl sedmé večer, byla tam od půl šesté od rána, takže třináct hodin. Chvilí potom šel kolem vedoucí naší pobočky. Přišel Oksaně poděkovat za to, že je ochotná zůstat déle. „Není zač,“ culila se Oksana. „Ale je,“ řekl on a vypadalo to, že to myslí vážně, že jí je skutečně vděčný.

Dostala jsem migrénu, sice jsem hodně pila, měla jsem tu jejich vodu za tři devadesát a to mě dost motivovalo, ale asi mi scházel cukr. Začala jsem mít mžitky před očima a neviděla moc na kasu. Trvalo to asi hodinu a půl a pak, když už jsem si byla jistá, že je ředitelská návštěva pryč, poprosila jsem manažerku, jestli si nemůžu rychle něco sníst, že kvůli migréně nevidím. „Ale samozřejmě,“ řekla s takovým nadšením, že jsem pochopila, že inspekce dopadla dobře. Tak jsem udělala to, po čem jsem celý měsíc toužila. Koupila jsem si čokoládové bonbóny a ty jsem si okamžitě narvala celé do pusy. A bylo mi hned o moc líp.

Vojto, jste borec!

V posledním týdnu jsem přišla do práce a po hodině a půl za mnou přišel Vojta, dnes v mimořádně dobrém rozmaru, pořádku se culil, a jestli bych prý už nešla na pauzu. „Proč mě vyháníte tak brzo?“ zeptala jsem se ho. Odpověděl, že mají odpoledne zase přijet nějaký papaláš, a tak se musíme co nejrychleji vystřídat, aby pak nebyly fronty, až tu budou. To mi připadalo v tu chvíli jako relevantní argument a celkem spokojeně jsem odešla na pauzu, kterou jsem si dobrovolně o sedm minut zkrátila, aby to střídání šlo svižněji. I když to pro mě znamenalo, že pak budu bez pauzy sedm hodin, nebo i o něco déle, pokud se mi nepodaří skončit v půl desáté, dávalo mi to v tu chvíli smysl. Na Vojtu jsem si postupem času zvykla tak, že jsem ho ráda viděla. Pochopila jsem, že není zlý, jen mu hodně záleží na tom, aby všechno

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

fungovalo a nebyly fronty.

Cestou na pauzu jsem viděla manažerku, jak tahá vozíky s nákladem, a uvědomila jsem si, že často pracuje fyzicky. Stejně jako vedoucí našeho Alberta, který skoro nedělá nic jiného, než že něco někam tahá, nakládá, vykládá, vozí. Byl pořád zpocený a nezastavil se. V tu chvíli jsem si také uvědomila, že se manažerce podařilo v našem Albertu vytvořit tým lidí, kteří mají dobré vztahy, a přes všechny nepříjemnosti sem chodím ráda.

Pátý týden ve středu jsem přišla a řekla manažerce, že ukončuju pracovní poměr. Předtím jsem si prostudovala smlouvu, jestli to tam mají nějak upravené, a neměli. Vycházela jsem tedy z toho, že se to řídí zákoníkem práce. Manažerka byla úplně v šoku. Řekla mi, že nemůžu odejít ze dne na den, že ona to musí vědět aspoň tři dny dopředu. Tlačila na mě, ať zůstanu ještě několik dní. Domluvily jsme se, že poslední směnu odpracuju v pondělí.

Přistoupila jsem na to hlavně proto, že jsem věděla, na koho by konkrétně dopadlo to, že tam zítra nebudu.

Na nástěnce se objevil seznam lidí s údajem, kolik kdo průměrně obsloužil za hodinu zákazníků během měsíce května. Já jsem jich obsloužila 42, ideál je 75 a nejvíc měl Vojta – 72. U jeho jména byla velká pochvala zvýrazňovačem od paní manažerky: „Vojto, jste borec!“ Sedmnáct hodin? To přežiju!

Sedmnáct hodin? To přežiju! do práce, řekl mi Petr, ať jdu vystřídat Lenku, pokud si to bude přát. Lenka horlivě kývala, že jo, že si to přeje, a pak si ke mně přišla koupit nějaký rohlík na svačinu. Při tom mi řekla, že tam dnes bude sedmnáct hodin. Od půl šesté od rána do půl jedenácté do večera.

„Jak se ti to stalo?“ zeptala jsem se jí překvapeně.

„Musela jsem se asi zbláznit, když mi včera volali a já jim na to kejvla, asi jsem měla moc dobrou náladu,“ zasmála se a v hlase jí zazněla pýcha, že ona to zvládne, že tu sedmnáctku dá. Když jsem pak večer odcházela kolem desáté, opravdu tam pořád byla. Stála na infu. Nejdřív jsem se zděsila, že ke všemu ještě stojí, ale pak jsem si uvědomila, že ve stavu, ve kterém je, by vsedě spíš usínala a že jí neustálý pohyb, jak chodí pro alkohol a otáčí se pro cigarety, může pomáhat.

Potkala jsem ji ještě druhý den odpoledne na ulici, když jsem šla náhodou kolem. Ptala jsem se jí, jak tu sedmnáctihodinovou směnu přežila. Smála se a odpověděla, že dnes přišla do práce na půl šestou a v práci byla osm hodin. Byla sama se sebou náramně spokojená, jak je dobrá, že to zvládla.

Ahold odpovědnost nepřijímá

Loučení pro mě bylo hrozné. Měla jsem špatné svědomí, že **Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.**

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

odcházím a nechávám tam ostatní pracovat v o to horších podmínkách, když jich bude zase méně. Hlavou se mi taky pořád honilo, jak reportáž z Alberta napíšu. Tušila jsem, že vedení Alberta bude chtít odpovědnost přehodit na naši manažerku, která je přitom vinna hlavně svou přílišnou loajalitou k rmě.

Mé podezření se naplnilo, když se k mým zjištěním pro Českou televizi vyjádřil počátkem září Jiří Mareček, mluvčí společnosti Ahold, která Alberty provozuje. „Dodržujeme zákoník práce a procesy jsou nastaveny v souladu s legislativou. Takové situace by v našich obchodech nastat neměly. A pokud ano, jedná se o ojedinělé pochybení, za které se omlouváme,“ napsal mluvčí, který se odmítl setkat s reportérkou České televize tváří v tvář a celé to odbyl emailem.

Přitom všichni agenturní zaměstnanci, kteří se mnou pracovali, tvrdili, že v našem Albertu je situace lepší než na jiných pobočkách. Říkali, že se do našeho Alberta rádi vracejí. Ostatně každý, kdo v Albertech nakupuje a prohodí občas pár slov s pokladními, si může sám zjistit, že problém je to systémový.

Nejvíc mě ale při odchodu tížila myšlenka, že poprvé budu kriticky psát o lidech, které mám fakt ráda. To nebyli žádní vzdálení kapitalisti, to byli moji kolegové, kteří v zájmu korporace porušují zákoník práce a šlapou po lidské důstojnosti.

Autorka je redaktorka Alarmu.

Série textů vznikla s podporou Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky.

**

AZLARM

ČESKO

SVĚT

KULTURA

AGROFERT

HRDINOVÉ KAPITALISTICKÉ PRÁCE

To je jen pro silný jedince, nikdo tu nevydrží

Druhá reportáž z cyklu Hrdinové kapitalistické práce, který přináší svědectví z Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

prostředí nejhůře placených zaměstnání, se zaměřila na drůbežárnu ve Vodňanech.

SAŠA UHLOVÁ 13.09.17

Předsevzala jsem si, že vydržím až do pátku, protože to byl zároveň konec měsíce. Ve čtvrtek ráno jsem pochopila, že už tam nedokážu jít. Seděla jsem v křesílku na chodbě před personálním oddělením a cítila jsem tlak v břiše. Čekala jsem dlouho, uvnitř byl nějaký muž. Když konečně vyšel ven, uviděl mě, otočil se k ženám v místnosti a oznámil jim: „Je tu nějaká paní, asi jde žádat o práci.“ Nejistě jsem vstala, vešla dovnitř a uvedla to na pravou míru: „Právě naopak, jdu ukončit pracovní poměr.“

Upravená blondýna začala nervózně běhat po kanceláři a nešťastně opakovala: „Na to máte samozřejmě právo.“ Pak se začala vyptávat. Poslouchala mé odpovědi tak pozorně, že jsem se rozpovídala. Ze začátku se mi klepal hlas, ale postupně jsem se uklidňovala. Cítila jsem úlevu, že to konečně můžu někomu říct. Zdálo se, že podobné zážitky neslyší poprvé. Nakonec jsme se dohodly, že tam ještě jednou půjdu, ale v pátek prý už nemusím. Když jsem pochopila, že dnes v noci už bude všemu de nitivní konec, oddechla jsem si. Po třech týdnech jsem tak měla skončit práci pro drůbežárnu ve Vodňanech...

Jak jsme se blížily, cítila jsem větší a větší chlad a strašný zápach, ze kterého se mi obracel žaludek. Vešly jsme do velké, špatně osvětlené haly bez oken. Moje smysly ochromily hluk, zima, smrad a ohromný počet lidí.

„Tak jsme si pěkně popovídaly, mohla byste pro mě teď něco udělat?“ Zcela věcně ukončila personalistka náš rozhovor. „Tady máte dotazník a mohla byste to tam všechno napsat?“

Mně by to pomohlo, abych se mohla snažit o změnu. Klidně napište víc, i několik stránek. Čím víc, tím líp!“ Slíbila jsem, že napíšu.

Směna končí když je práce hotová

Z té samé vyhráté kanceláře jsem odcházela před třemi týdny na svou první směnu. Získala jsem po týdnu snažení práci v drůbežárně. V inzerátu nabízeli třináct a půl hrubého a ve smlouvě, kterou jsem právě podepsala, bylo uvedeno 65,5 na hodinu. Personalistka mě upozorňovala, že tam mají dvousměnný provoz, ve kterém jsou ranní služby velmi včasné. První začíná o půlnoci z neděle na pondělí, v úterý až ve čtyři ráno a další dny už normálně v šest. Spolu se smlouvou jsem podepsala závazek pracovat přesčas, což se týká téměř všech odpoledních směn. Ty končí teprve ve chvíli, kdy je práce hotová.

K práci jsem potřebovala potvrzení od doktora. Získala jsem je v jedné z ordinací, kam mě z drůbežárny poslali. Už v č...

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

zhruba třikrát za minutu ozývá „další!“. Pak jsem přišla na řadu já, lékař telefonoval, sestra mě vyzvala, ať mu podám pět set korun. Aniž by telefonát přerušil, podal mi zpátky potvrzené papíry a za necelých dvacet vteřin jsem vycházela ven a sestra volala: „Další!“ Až doma na ubytovně jsem zjistila, že mi kromě potvrzení o dobrém zdravotním stavu podal i můj nový zdravotní průkaz. Nezměřil mi tlak ani neudělal jediný odběr, vlastně se na mě vůbec pořádně nepodíval. Mohla bych nastoupit do práce, i kdybych měla nějakou infekční chorobu.

Do kanceláře personalistek si pro mě přišla mistrová. Dovedla mě do výdejny oblečení, kde mě uvedla slovy „paní je Češka“. Dostala jsem dvoje tenké bílé kalhoty, zelený a dva bílé pláště. Na ruce gumové rukavice, na hlavu sítku a na nohy bílé gumáky. Když vydržím déle než tři měsíce, dostanu skutečné pracovní boty. Když jsem se v šatně převlékla do pracovního, šly jsme dolů k porcovně. Jak jsme se blížily, cítila jsem větší a větší chlad a strašný zápach, ze kterého se mi obracel žaludek. Vešly jsme do velké, špatně osvětlené haly bez oken. Moje smysly ochromily hluk, zima, smrad a ohromný počet lidí. Někteří stáli u pásů, jiní pobíhali sem a tam. Nad hlavami jim na visutých dopravnících jezdila oškubaná kuřata. V hale byly pásy a množství kovových várníc plných naporcovaných kuřat.

Prošly jsme s mistrovou do druhé haly. U jednoho pásu stály tři zhruba dvacetileté ženy. Dívaly se na monitor připevněný u pásu. Jedna z nich vypadala, že to tady má na povel. Byla upravená, perfektní make-up, nabarvené pečlivě vytrhané obočí a nalepené dlouhé řasy.

Mezi lidmi, kteří se po porcovně pohybovali a vypadali většinou hodně ztrhaně, působila až

Ochrana soukromí | Vaše údaje jsou u nás v bezpečí

nepatříčně. Řekli mi, že je to Pamela a že mi bude zadávat práci. Věnovala mi jediný pohled, pak se otočila a vyprskla smíchy. Ani mě nepozdravila. Když jsem se jí zeptala, co mám dělat, tvářila se, jako bych tam nebyla.

Děláš to blbě!

Musela jsem se doprošovat zbylých dvou dívek, aby mi zadaly práci. Obě byly Rumunky. Co mám dělat, mi nakonec nějak vysvětlila Lorena, která ale na rozdíl od druhé Rumunky, Oany, skoro neuměla česky. Když jsem o něco později u pásu skládala do plastových vaniček stehenní řízky, vůbec poprvé na mě Pamela promluvila a ukázalo se, že je Češka. Šla kolem mě a křikla: „Děláš to blbě!“ Stehenní řízky se totiž musejí rovnat tak, aby nebyly vidět díry, chrupavky a šlachy.

Z našeho pásu se expedovaly hotové vaničky v ochranném obalu, podle toho, jaké byly objednávky. Obchody si přesně zadají, kolik čeho chtějí, a to se jim pak dodá. Takže třeba do Tesca se posílala stehna, krky někam do Lidlu, stehenní řízky zase jinam. Moje práce se neustále měnila podle toho, co zrovna

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

bylo potřeba dělat. O to horší bylo, jak byla Pamela nekomunikativní a neuměla vysvětlit, co po mně vlastně chce. Poslala mě například pro půlky stehenních řízků, ale už mi nevysvětlila, kde je najdu. Bloudila jsem po halách a snažila se doptat a přitom jsem věděla, že dostanu vynadáno, že jsem pro ně byla moc dlouho.

Po dvou hodinách byla patnáct minut pauza. Kolegyně Oana mě vzala ven na cigáro. Když jsem se vrátila, hodila Pamela směrem ke mně látkové rukavice, které se dávají pod ty gumové. Navlékla jsem si je a hned mi o něco méně mrzly ruce. Zima mi ale byla pořád, i když mě upozorňovali, abych si vzala teplé prádlo, a já to udělala. Nestačilo to. Navíc se mi, jak jsem pobíhala, zpotily v gumových holinách nohy, a když jsem pak stála, zábly mě. Na pracovišti bylo devět stupňů. Dělal jsem všechno možné včetně vytrhávání zbytků brk nebo trhání tučných částí masa rukou. Ve tři čtvrtě na jednu byla další pauza a pak už se jelo bez přestávky až do sedmi večer. My čtyři z našeho pásu jsme končily jako skoro poslední.

Nevěděla jsem, jak dlouho bude odpolední směna trvat, takže se mi hodně ulevilo, když jsem mohla jít po jedenácti hodinách domů na ubytovnu. Až při odchodu jsem si uvědomila, že skoro nemůžu chodit. Cestou domů jsem našla v kabelce čokoládovou tyčinku. Pomalu se mi rozpouštěla v puse a mně teprve došlo, jaký jsem měla hlad. A taky žízeň. Bez jídla a pití jsem byla šest hodin. Do porcovny si totiž nesmím brát nejen jídlo, ale ani vodu a nemůžu odtamtud odejít. Je tam jeden dost hnusný záchod a teče tam jen teplá voda.

Ilona s Rosou a prsní řízky

Další den mi Pamela na začátku směny řekla, že nesmím nikomu, ale opravdu nikomu dávat přepravky. Skládáme do nich plastové vaničky naplněné masem, než je vložíme na pás, po němž projedou do stroje, který je zabalí v ochranné atmosféře. Vedle nás pracovaly dvě Ukrajinky, které vypadaly, že by měly být dávno v důchodu. Potřebovaly taky přepravky, ale já se chtěla zavděčit Pamele v bláhové naději, že se ke mně začne chovat lépe, a přepravky před nimi zatvrzele bránila a nedala jim opravdu ani jednu. Pamela to sledovala ze svého místa a spokojeně přikyvovala.

Až časem, to už jsem věděla, že se ty dvě paní jmenují Ilona a Rosa, jsem pochopila, že pracují s námi a připravují maso pro náš pás. Navíc byly obě ještě menší než já a nedosáhly nahoru na visutý dopravník, ze kterého se přepravky mohou sundávat. A protože mezi výrobními linkami bylo málo místa, bylo skoro nemožné prodrat se pro ně jinam. Zpětně jsem se styděla, že jsem se k nim chovala přezíravě. A dodnes nechápu, proč jsem jim nesměla podat něco, co potřebovaly ke své práci a co si samy nemohly obstarat. Pak už jsem jim přepravky podávala tajně a hlídala jsem, jestli se Pamela nekouká.

Ilona s Rosou měly dávat prsní řízky do vaniček. Jenže použily

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

vaničky o pět milimetrů jinak vysoké, než měly. Pamela zuřila a řvala na ně, že to zkazily. A ony se gesty ptaly, do kterých to tedy mají dávat. Neodpověděla jim, jen se vztekla otočila a začala to dělat sama. Bezradně tam stály a čekaly, až jim někdo prozradí, co tedy mají dělat. Šla jsem k Pamele a prosila ji, ať jim to řekne. Vztekla ucedila, že mají použít pětadesátky. Doběhla jsem pro ně do skladu a Rose a IlonOchrana soukromí | Vaš je přinesla. Vděčně údaje jsou u nás v bezpečí je ode mě vzaly a začaly do nich!

ládovat prsní řízk y.

Oana s Pamelou a Lorenou nevěděly, jak se Rosa s Ilonou jmenují. Volaly na ně „paní“. Přitom já zrovna ty dvě měla nejraději. Jedna byla tmavá a druhá plavá, stály tam a ládovaly maso do plastových vaniček a usmívaly se a nikdy nebyly protivné, ani když se na ně sesypával vztek všech ostatních. Tento týden pracovaly každý den od čtyř od rána do čtyř odpoledne. Děly jsme společně kuřecí stehna a došly nám. Koukla jsem na hodiny, bylo za dvě minuty čtyři. Vybídla jsem je, ať už jdou. Ony ale říkaly, že mi pro ta stehna ještě dojdou, a za chvíli byly zpátky s těžkou přepravkou plnou stehen. Dvě babičky to po dvanácti hodinách práce nesly mně, ženě plné síly, klouzaly ke mně v gumácích a ještě u toho dokázaly být milé. Zaplavil mě pocit vděčnosti, protože jsem byla vyčerpaná. A taky lítosti, že už jdou pryč.

System pokut, málo místa a neúcta k práci

Většinu zaměstnanců na porcovně tvořily starší ženy, ale bylo tu i docela dost mladých a mezi nimi i muži, většinou cizinci. Vlastně nejméně tu bylo starších mužů. Agenturní pracovníci byli všichni cizinci a odhadem jich byla zhruba polovina. Ukrajinci, Rumuni, rumunští Romové, lidé z různých částí Asie. Někteří tu pracovali zjevně dlouho, uměli trochu česky, ale většina česky neuměla.

Když jsem se jednou na pár okamžiků opřela o pult, řekla mi Oana, ať si dám pozor, že za to je pokuta. Nikde tam nebyla žádná židle, takže i když byla zrovna chvíle, kdy se na něco čekalo, člověk si ani nemohl sednout. Pak vyjmenovávala další prohřešky, za které je pokuta. Zapomenutí sítky na hlavě, když člověk jde ven, vykukující náušnice, nebo kus oblečení... O pokutách jsem pak od různých lidí slyšela ještě mnohokrát, ale ani jednou jsem neviděla, že by ji někdo dostal.

Když nás bylo u naší výrobní linky víc, dostala jsem často nějakou práci, ale už ne místo, kde bych ji mohla dělat. Skláněla jsem se pak k malému pojízdnému stolku nebo k přepravkám a pokaždé, když někdo procházel, musela jsem se i se svou prací posouvat. Hala byla plná výrobních linek, pásů a nedostatkem místa trpěli všichni.

Neúcta všech k práci mě nepřestávala fascinovat. Nešlo jen o to, že mi často zadali úkol, který se následně ukázal jako zbytečný, ale i mí kolegové a nadřízení dělali mnohokrát práci, kterou potom zase sami ničili. Pořád se strašně spěchalo, plnily se plastové vaničky a pak, když prošly balením v ochranné

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

atmosféře, se často ukázalo, že jich bylo moc, a trávili jsme čas tím, že jsme je rozbíjeli.

Na pás jsme taky vysypávali přepravky plné prsních řízků a kusy masa padaly na špinavou podlahu. Museli jsme je házet zpátky na pás. Rychle jsme plnili plastové vaničky a na páse musela být pořád hora masa. Až se řeklo, že už je toho dost. Masčič! OK o jsme pak zase prZajímají mě cookies acně přendávali do přepravek a nadbytečné balíčky rozdělávali. A tak pořád dokola.

Oana byla kmenová zaměstnankyně drůbežárny a Pamelina pravá ruka. Uměla docela slušně česky, pracovala tu už rok a půl. Koncem týdne jsem zaslechla, jak se dohaduje s mistrovou. Ukázalo se, že Oana potřebuje odjet zpátky do Rumunska a neví, kdy se vrátí. Pamela se k Oaně chovala někdy hnusně. Když se něco nedařilo, křičela a hodila jí třeba k nohám přepravku plnou balíčků masa, které se správně nenafoukly při balení v ochranné atmosféře. Ale většinou si s ní povídala přátelsky a vypadala, že jí má upřímně ráda. Když se dozvěděla, že odjíždí, byla skleslá. Večer, když už všichni odcházeli a hala se vyprazdňovala, stála Pamela u pultu a dodělávala nějakou objednávku. Šla jsem k ní a zeptala se, jestli jí mám pomoci. Nešlo přehlédnout, že je jí smutno. Odmítla mě a řekla mi docela normálně, ať jdu domů. Chtěla být s Oanou, kterou viděla ten večer naposledy. Ta to pochopila, a když jsem odcházela, stály tam vedle sebe a pracovaly.

Další den už Oana nepřišla a Pamela byla zamyšlená. Když jsem se ptala, proč tam pracuje, odpověděla mi, že se vyučila kuchařkou-číšnicí, ale nebavilo ji to dělat. Tahle práce ji baví. Je tu čtyři roky, to znamená od sedmnácti. „Za tu dobu se tu vystřídal strašně moc lidí, tak moc, že si je nemůžu všechny ani pamatovat, tady se to pořád mění a střídá, přicházejí pořád noví lidé,“ říkala rezignovaně. Poprvé jsem vůči ní pocítila lítost.

Stejně jako jiné mladé ženy se stala rychle šéfovou výrobní linky. Vedení je tam obsazuje zřejmě proto, že „umějí s počítači“. U výrobních linek je totiž počítač s pár funkcemi, který kontroluje váhu a počet expedovaných balíčků. Myslela jsem si, že chyba je v Pamele, ale postupně mi došlo, že jen přišla mladá do prostředí, kde je takové chování normální.

Když už se blížila noc, vzrůstala vždy nervozita. A i docela milí lidé se začali chovat k ostatním hrubě, byli vzteklí, popudliví. Pak se třeba řeklo: „Už jen čtyři objednávky!“ Nálada se trochu uvolnila a lidé se začali víc usmívat.

Vyčerpaní agenturní pracovníci

Jeden večer jsem během pauzy viděla výplaty některých agenturních pracovníků, jeden muž dával do ruky peníze jiným, ti tam stáli v krátké frontě. Ale neviděla jsem,

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

že by jim dával výplatní pásy.

V provozu nebylo málo lidí, bylo jich naopak hodně a často nevěděli, co mají dělat, dostávali protichůdné příkazy, různě se hloučkovali, nevešli se tam, kde měli pracovat, a s přibývajícimi hodinami byli unavenější a unavenější. A taky se víc a víc ozýval řev.

Lorena, se kterou jsem pracovala ráda, protože byla hodná, dělávala dvanáctky, v pondělí třináctku, v pátek však mívala čtrnáctku, už kolem jedenácté večer byla zjevně unavená. Já taky, ale já jsem věděla, že za chvíli půjdu na ubytovnu. Třináctihodinové směny byly napsané i na nástěnce u velína. V neděli od půlnoci do pondělka do jedné odpoledne. Lorena říkala, že má na hodinu osmdesát korun, dřív sedmdesát.

V práci jsem se seznámila i se svými sousedy z ubytovny, manželským párem z Rumunska. Stěžovali si, že jsou v Česku strašné ma e. Přijeli proto, že doma nedokázali uživit své děti. Ty zatím zůstávají s babičkou v Rumunsku a oni jim tam posílají peníze. Už rok je neviděli. V drůbežárně jim jakýsi Sergej slíbil sedmnáct tisíc čistého za měsíc. Byli tu krátce, ještě neměli podepsanou pracovní smlouvu. Třiašedesát pracovních hodin týdně je zmáhalo. Navíc měli zdravotní problémy, byli u lékaře a museli zaplatit čtyři tisíce, protože prý nemají zdravotní pojištění. Přemýšleli, že by si našli jinou práci, ale hodně se jim líbí na ubytovně, jinde je to prý mnohem horší. Chvále městské ubytovny jsem se musela smát, protože všichni ostatní hrozně nadávali na štěnice a plísň.

Odpovědi dalších kolegů, kteří pracovali pod agenturami, byly různé. Všichni ale shodně udávali, že pracují buď každý všední den dvanáct hodin, anebo stejně jako Lorena. Co se odměny týká, uváděli většinou buď sedmdesát, nebo osmdesát korun na hodinu. Pochopila jsem, že záleží nejen na tom, jakou mají agenturu, ale také na tom, jak dlouho zde pracují.

Už při pohledu na strašlivě vyčerpané agenturní zaměstnance jsem věděla, že pracují nad rámec zákonem povolené normy. Kromě toho, že neměli stejné pracovní podmínky a stejnou odměnu jako kmenoví zaměstnanci, neměli je stejné ani jako ostatní agenturní zaměstnanci. Podle zákoníku práce má tohle zajišťovat nejen zaměstnavatel, ale také uživatel, což je v tomto případě Vodňanské kuře, tedy Agrofert.

Zároveň platí, že uživatel nemá povinnost sdělovat veřejnosti, s kým má jakou smlouvu. Jediný subjekt, který zde může zasáhnout, je Inspektorát práce. Ten ve větších podnicích zpravidla zasahuje v součinnosti s cizineckou policií a prvním hmatatelným důsledkem bývá to, že jsou vyhoštěni zaměstnanci, kteří nemají povolení pracovat v České republice.

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

Každá práce má pry něco

Služba od půlnoci do čtvrt na devět ráno byla hrozná. Nepodařilo se mi se před ní vyspat a šla jsem tam s bolestmi břicha, myslela jsem si, že nedojdu. Dodnes nevím, jestli jsem byla nemocná, anebo to bylo ze strachu, co mě čeká. Krize nastala kolem páté ráno, kdy bych dala cokoli za to, abych si mohla aspoň na minutu dvě sednout. Další den začínala směna ve čtyři ráno, takže jsem vstávala ve tři. Bydlela jsem sice blízko, ale v práci člověk musí být dřív, aby se stihl převléknout a připravit.

Počátkem týdne mě několikrát poslali na chvíli k vedlejšímu pásu, kde se dělala výhradně stehýnka. Pracovala jsem vedle milé starší paní – Vladky. Seznámily jsme se tak, že mě seřvala, když jsem v únavě ke konci jedenáctihodinové směny nechala na zemi válet igelit z přepravky. Omluvila jsem se jí a pak už si dávala pozor, abych igelity vždy vyhazovala. Druhý den mě s úsměvem pozdravila a od té doby jsme dobře vycházely. V drůbežárně pracovala devět let. Nemocná byla za tu dobu dvakrát, teď se chystala na nemocenskou se zánětem kyčle. Sotva stála a jen s bolestí se pohybovala. Měla by také jít na operaci s karpálními tunely, ale odkládala ji. Problém s karpálními tunely mají v drůbežárně prý skoro všichni, kdo tam pracují déle. Vladka ale říkala, že lidé, kteří pracují u počítače, je prý mají také a bolí je z toho i záda. „Každá práce má něco,“ vysvětlovala mi smířeně. Když jsem si vzpomněla na svou práci v teple u počítače, kdy sedím, můžu si kdykoli udělat pauzu, dát kafe, už jsem měla na jazyku odpověď, že lidé u počítače ve skutečnosti vlastně nepracují.

U toho pásu jsem se cítila dobře, protože Vladka mi všechno pěkně vysvětlovala, jen jedna paní z druhé strany pásu na mě řvala, když jsem zaměnila stehno za „čtvrtku“ kuřete. A pak na mě zařvala ještě jednou, když jsem si vzala stehno, které bylo spíš na její straně pásu. Ale naštěstí byla z druhé strany pásu a vedle mě stála hodná Vladka a nikdo, koho bych se bála.

Na ranních směnách je taky krásné, že mají svůj jasný konec. Jakmile přijde hodina, kdy nás střídá druhá směna, jdeme prostě domů. Člověk se podívá na hodiny a ví, že za dvě hodiny to už bude mít za sebou. I tempo je pomalejší, zároveň se mi zdá, že je méně prostojů a méně zbytečné práce. Takže se tolik nezpotím a pak v mokřím nemrznu.

Nádherný křídylkový den

Pak mě přeřadili na křídylka. Šla jsem ke kraťoučkému pásu, vešli se k němu akorát tři lidé. Už jsem u něj několikrát byla, když jsem potřebovala křídylka pro Pamelu. Pásu šéfovala silnější blondýna. Nepředstavila se mi, nezeptala se mě na jméno. Zнала jsem ji, protože se mi před pár dny smála, že skládám křídylka příliš pomalu. Viděla jsem tam nějakou další ženu, tak jsem si stoupla za ni, abych byla od šéfové dál. Řekla mi: „Já Rumun, neumím česky.“ Později jsem zjistila, že se jmenuje Nikoletta a je jí 38 let. Pracovala pod agenturou a dělala pořád

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

dvanáctky, od pondělka do pátku celý měsíc.

Ukázala mi, jak to dělat. Šéfová vedle nesouhlasně frkala. Postupně mi to šlo líp a líp. Šéfová se chodila koukat, jak vypadají moje naplněné vaničky, a koulela očima, ale neřekla nic. Nikoletta mi řekla: „Dobrý!“ To bylo poprvé, kdy mě tu někdo za něco pochválil. Jenže pak přišla šéfová. „Jak to že nevybíráš z pásu ty poničený křídýlka?“ zahulákala na mě, až jsem sebou cukla. Začala jsem je tedy vybírat a házet do bedny. Před tím jsem je vyhazovala jenom, když se mi dostaly do ruky, nevěděla jsem, že je mým úkolem je probírat. Potom obě na chvíli někam šly, odvážely naplněné přepravky na vozíku. Šéfová zařvala: „Hlídej!“ Myslela jsem, že to znamená, že mám vybírat špatná křídýlka z pásu. Ani ne za minutu se vrátily a mezitím začala přetékat přepravka, kam křídýlka padají. Ze svého místa jsem na ni ale neviděla. Seřvala mě, že jsem ji měla vyměnit. Když odcházela, musela vědět, že už je plná, byly pryč jen chvíli. Udělala to schválně.

Další křídýlkový den za mnou šéfová přišla a řekla mi, že ta křídýlka skládám moc pomalu. Snažila jsem se o větší rychlost, ale v tom stresu se mi jedna vanička rozsypala. Asi po hodině přišel zlom. Úplně normálním hlasem mi vysvětlila, že ráno mám do práce chodit o deset minut dřív, abych pomohla připravit přepravky. Od té doby už na mě ani jednou nezařvala. To byl nádherný den.

Celý týden, kdy jsem měla dopolední, jsem potkávala Lorenu, akorát jsme se míjely. Ona nastupovala na svoje dvanáctky, když jsem já odcházela domů. Vypadala strašně vyčerpaně.

Jinde to není lepší

Když bylo po víc jak dvou týdnech školení bezpečnosti práce, přišla jsem omylem o hodinu dřív. Povídala jsem si s Karlem, který mi před tím několikrát pomohl s těžkým vozíkem, když mi podkluzovaly holínky, které jsem dostala namísto pracovních bot. Byl vždycky usměvavý a ochotný. V drůbežárně pracoval devět měsíců. Byl vyučený pokrývač. Celý život se tím živil, řadu let pracoval ve rmě ve Strakonících. Pak majitel rmy zemřel a Karel se rozhodl, že bude živnostník. Jenže to nějak nezvládl. Neplatil hypotéku a jako první vypustil zdravotní a sociální, protože mu kamarádi řekli, že to platit nemusí. Nezvládl papírování, „lítáš po úřadech, strávíš tím moře času a nikdo ti nic neřekne“. Dostal se do exekuce, za měsíc se měl vystěhovat z domečku, o který přišel. Byl psychicky na dně, ale pořád opakoval, jak je rád, že za něj v drůbežárně platí zdravotní a sociální. A že je to všechno jeho chyba. Jinou práci prý nesehnal, potřeboval být zaměstnaný okamžitě. Jinde to prý není o moc lepší.

Na školení o bezpečnosti práce nám řekli, že díky odborům máme příplatek ke mzdě za hluk na pracovišti, i když nepřekračuje limit. Přitom když jsem se předtím kolegů ptala, zda jsou v odborech, většinou nevěděli, jestli tam vůbec jsou.

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

Další kolo ponižování

Poslední pondělí jsem v práci byla deset a půl hodiny. Pořád na křídýlkách, ale paní, na kterou jsem si už zvykla – a ona na mě –, tam nebyla. Místo ní tam dnes byla mladá žena, která mi minulý týden vytrhla vaničku a dodělala křídýlka za mě, protože jsem to dělala moc pomalu. Začalo další kolo ponižování: dostávala jsem vynadáno za věci, které mi nikdo nevysvětlil. Do dvanácti s námi pracovala Thea, Rumunka, která neskrývala své zklamání z toho, že jsem Češka. Ale docela trpělivě mi všechno vysvětlovala. Pak odešla a já zůstala sama se šéfovou. Už předem jsem se toho bála.

Šéfová mě nechala většinu času samotnou. Poprvé jsem nezvládala dělat jasně zadanou práci. Po pásu jela křídýlka, poškozená, roztrhaná strojem, který je sekal kuřatům pohybujícím se nad námi. Bylo třeba je třídit, nepoškozená skládat úhledně do vaniček, protože co se nestihne, padá z pásu dolů do bedny, kterou je potřeba vyměňovat. Přetékala mi bedna, nestíhala jsem třídit, hledat nové bedny, vystýlat je igelitem. Práce postupovala pomalu, protože jeden člověk to opravdu dělat nezvládne.

Šéfová na mě buď řvala, anebo byla pryč. Jednou i dvě hodiny. Když na mě křičela už poněkolikáté, chtěla jsem odejít. Prostě odhodit ty hadry a jít, ale nenašla jsem k tomu odvahu. Chtělo se mi čůrat, ale nemohla jsem zastavit pás, protože na druhé straně výrobní linky pracovalo několik lidí a pás bych zastavila i jim. Navíc mi ani nikdo neukázal, jak se pás zastavuje.

Všechno bylo špatně. Přišla a sebrala z pásu křídýlko z poloviny tak žluté, že to bilo do očí. „Tyhle taky vyřazuj,“ zakřičela. V jednu chvíli na mě řvala, že jsem debil, když jsem nešla odvézt bedny, protože na můj dotaz, jestli to mám udělat, jen obrátila oči v sloup a já pochopila, že nemám. Zakuňkala jsem, že debil je ona, protože neumí nic vysvětlit. Později jsem táhla bedny s defektními křídýlky a ptala jsem se, jestli mám vzít i ty její. Neodpověděla, tak jsem je nevzala. Šla za mnou našťvaná a já se jí zeptala, proč mi neodpovídá na dotazy. „Nemám čas,“ vyštěkla. „Protože nepracuješ dost rychle!“ dodala.

Taky by mě štvalo, kdybych k tomuhle zmatku dostala na pomoc někoho, kdo tam pracuje čtrnáct dní. Ale protože se ke mně chovala ohavně, nechávala mě hodiny samotnou, ponižovala mě, nedokázala jsem ji litovat. To byla noc ze středy na čtvrtek a já pochopila, že už nemůžu dál a že druhý den musím zajít na personální a říct jim, že odcházím.

Dříve si lidé pomáhali

Poslední den jsem se dala do řeči s paní, která v drůbežárně pracovala od mládí. „Nevím, jak jsem to přežila, když jsem pracovala na tři směny a měla malé děti, ale tehdy byly na pracovišti aspoň dobré vztahy,“ vzpomínala. „Když sis potřebovala vyměnit službu, lidi si pomáhali, bylo to úplně jiný. Pamatuju

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

si, jak před třiceti lety přijeli první Vietnamci, zaučovala jsem je, já na ně nedám dopustit, krásně nám to šlo. Dostala jsem na starosti tři Vietnamky a všechno jim ukazovala.“ Podle ní byl tehdy čas se novým lidem věnovat, ne jako dnes, „kdy člověk přijde, nikdo mu nic neřekne a jen na něj řvou“.

V pátek jsem šla znova na personální oddělení podepsat nějaké papíry. Cestou z drůbežárny jsem potkala dvě paní z porcovny. Nikdy předtím jsem s nimi víc nemluvila. Svítalo slunce, bylo nádherné jarní počasí. Venku v civilu vypadaly úplně jinak než uvnitř v těch oblecích. Usmívaly se. Ptaly se mě, jak to, že jdu opačným směrem.

„Vy nejdete dneska do práce?“

„Ne, právě jsem skončila.“

„A máte jinou práci? Nelíbilo se vám tady?“

„Už něco mám a nelíbilo, no...“

„Tady je to jen pro silný jedince, nikdo tu nevydrží.“

„A vy, vy to vydržíte?“

„My musíme.“

Autorka je redaktorka Alarmu.

**

A2LARM

ČESKO

SVĚT

KULTURA

HRDINOVÉ KAPITALISTICKÉ PRÁCE

PRÁCE

Budou penízky, bude jich tolik, že je neunesem

První z řady reportáží Hrdinové kapitalistické práce, přinášející svědectví z prostředí nejhůře placených zaměstnání, nás zavádí do prádelny nemocnice v pražském Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

Motole.

SAŠA UHLOVÁ 06.09.17

Vedla mě po schodech dolů. Svěřovala jsem se jí se svými obavami, že to nezvládnou. Uklidňovala mě, ať nemám strach, že každý jednou začínal. Jak jsme se blížily, slyšely jsme čím dál větší hluk. Šly jsme špatně osvětlenou chodbou a pak jsme vešly do ohromné haly. Bílé světlo zářivek ji osvětlovalo víc než chodbu, ale stejně ne dostatečně. Uvnitř byla spousta velkých strojů, praček, sušiček, mandlů a žehlicích lisů.

Vonělo tam čerstvě vyprané prádlo. Lidé museli mluvit hodně nahlas, aby se v hukotu strojů vůbec slyšeli. Moje průvodkyně mě dovedla k mistrové. Klidná, usměvavá žena se mě zeptala jen: „Jak se jmenuješ?“

„Alex,“ odpověděla jsem.

„Á máme tady exotiku,“ zasmála se a řekla, ať mě odvedou k Elence.

„Co mám dělat?“ zeptala jsem se, když mě představili Elence, malé starší ženě s pečlivě upravenými vlasy a přísným pohledem za silnými brýlemi. Právě připínala kalhoty do mechanického ramínka. Mávla rukou před fotobuňkou a ramínko odjelo na visutém dopravníku nahoru.

Jedna si vydělává tak málo, že vychází jen s obtížemi. Celé dny se navíc bojí o svého muže, který nemůže chodit a je doma sám. Druhá chodí do práce ráda, s penězi vyjde, ale nemůže si ani vzít dovolenou, když je nemocná.

Elenka se mnou popošla o kousek vedle k místu, kam ramínka přijížděla, a vzala z velkého kovového vozíku kalhoty. Ukázala mi, jak je mám složit, že nesmí být naruby a příliš zmačkané. Připnula je do ramínka a zase mávla rukou. Ramínko odjelo nahoru. Vzala jsem další kalhoty do ruky a zkusila to taky. Pak mi ještě ukázala, jak se připínají noční košile, které se věší opačně, a pak operační pláště. Práce se mi zdála jednoduchá a s chutí jsem se do ní pustila. Prádlo jsme braly z velkých vozíků, které stály vedle nás, a když byly prázdné, dojely jsme si pro další na místo, kde se prádlo třídí, když vyjíždí ze ždímačky.

Po hodině a půl jsem měla pocit, že tam stojím celé věky a jen věším a věším. Bylo to k nevydržení, chtělo se mi brečet. Měla jsem žízeň, chuť na cigaretu, bolela mě záda i ruce, chtěla jsem si lehnout do postele, dostala jsem strašný hlad. A najednou jsem si uvědomila, že svítá, i když jsem byla ve čtvrtém podzemním podlaží. Motolská nemocnice stojí v kopci, a proto jsou i v prádelně okna.

Asi po dvou hodinách mi Elenka řekla, ať si skočím na dvorek na rychlý cigáro. A pak mi dala napít vody a nabídla mi bonbon. Bylo mi hned líp. Ptala se mě, jestli jsem tam za trest, nebo za peníze. To znamená, jestli mě tam poslal pracák, anebo dělám obecně prospěšné práce. Nechtěla věřit, že jsem si tu práci

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

našla sama, dobrovolně.

Na inzerát jsem narazila na stránkách úřadu práce. Skvěle odpovídal tomu, co jsem chtěla zkoumat. Šlo o nekvalitní kovanou, ale zároveň potřebnou a užitečnou práci, navíc ve veřejné instituci. V agentuře se mnou uzavřeli smlouvu na hlavní pracovní poměr za jedenáct tisíc měsíčně. Mým zaměstnavatelem totiž nebyla Nemocnice Motol, ale firma Midian – Coral, v.o.s. To je společnost, která má s Nemocnicí Motol smlouvu na pomocné práce v kuchyni a roznášku jídla.

Nebude vám cenově vyhovovat

V půl dvanácté byla pauza na oběd. Elenka mi vysvětlila, že oběd by pro mě byl drahý, protože pracuju „pod Natašou“. To znamená, že jsem zaměstnaná agenturou. Nataša je asi třicetiletá Ukrajinka, která pro nás ztělesňuje Midian – Coral. S ní jednáme, ona vyplácí mzdy, ale když je hodně práce a málo lidí, taky sama pracuje u strojů. Vedle mistrové je to naše druhá nadřizená. S ní se všechno domlouvá. Stejně mi ale vrtalo hlavou, proč si můžu dát leda polívku s rohlíkem za osmnáct korun. Elenka mě vzala s sebou a provedla mě nemocničním labyrintem až k jídelně. Sama si dala polívku, hlavní jídlo i zákusek. Srkala jsem z misky trochu té slané vody a koukala, jak se Elenka naproti mně láduje knedlíky s masem.

Že nebudu mít na oběd, mi říkala už paní v agentuře, která mě zaměstnala: „Je tam taky jídelna, ale ta vám nebude cenově vyhovovat,“ oznámila mi, když popisovala, jak moje

zaměstnání bude vypadat, a doporučila mi, ať si s sebou vezmu nějakou housku. Teď jsem litovala, že jsem ji neposlechla. Osmělila jsem se a zeptala se Elenky, proč ona může mít oběd, kdežto já ne.

Ukázalo se, že Elenka je na rozdíl ode mě přímo zaměstnankyní Motola. Její mzda je tak o několik tisíc vyšší než ta moje a taky má obědy za pětadvacet korun. Zaměstnanci Motola jsou ti, kdo v prádelně pracují už delší dobu. V roce 2004 podepsal ředitel Motola Miloslav Ludvík smlouvu s pracovní agenturou Midian Coral na zajišťování pomocných prací v kuchyni, při roznášce jídla a při počítání špinavého prádla. Práce v prádelně sice ve smlouvě není, ale já a dalších asi dvanáct lidí máme smlouvu s nimi. Kdybych si oběd chtěla dát já, tak jen za hlavní chod zaplatím korun dvaasedmdesát. Což je víc, než si vydělám za hodinu. Chápu, že to si dovolit prostě nemůžu.

V průběhu dne se pracovní tempo trochu rozvolnilo. Někdy se naskytly i tři, čtyři minuty, kdy jsem si mohla sednout. Pak se práce rozjela nanovo. Ale už jsem věděla, že přijde zase klidnější chvílka, že nejhorsí jsou první hodiny ráno, kdy se člověk vůbec nezastaví. Dalo se to tak snášet líp. V půl třetí padla. A já se mohla dopotáčet domů.

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

Důchodu se možná nedožiju

Další dny přicházím před šestou, ale uvědomuju si, že bych v práci měla být dřív. Ostatní tam jsou už v půl šesté, vyčistí stroje a stihnou si dát kafe, než se dopere první prádlo. Nedokážu se však přinutit, abych vstala před půl pátou. Zato už trefím a nebloudím chodbami nemocnice. Nejvíc pracuju společně s Elenkou a Helou. Během obědové pauzy máme čas si i popovídat, během práce to nejde, protože se nezastavíme a taky se skoro neslyšíme.

Elenca je devětapadesát. Je energická, popudlivá, kulhá a má cukrovku. Hlavu má snad jako jediná z prádelny pečlivě upravenou od kadeřníka, nechybí jí žádné zuby. Celou svou osobností dává najevo, že v jejím životě je všechno v perfektním pořádku. Svou práci miluje. Bydlí v Motole na ubytovně a svůj pokoj sdílí se spolubydlící, takže za něj platí jen dva a půl tisíce měsíčně. Vychovala sama čtyři děti. Když se vdala, žila na Slovensku a živila se jako švadlena. Je totiž vyučená dámská krejčová.

„Pak jsem kvůli manželovi utekla do Čech.“

„Za manželem, nebo před manželem?“

„Před manželem, pryč od něj.“

„On tě bil?“

„Kdyby jen to, chlatal a vodil si domů kurvy, byl to hroznej člověk.“

Když přišla do Čech, našla si práci v Avii, kde zůstala čtrnáct let. A protože to na rodinné výdaje nestačilo, přivydělávala si uklízením. V prádelně pracuje sedmnáct let. Kromě základní mzdy dostává i osobní ohodnocení. Na svůj plat si nestěžuje. Zvládá dokonce posílat peníze dětem na Slovensko a v telefonu má připojení na internet. Příští rok by měla jít do důchodu, ale ráda by ještě zůstala, aby si k důchodu mohla

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

přivydělávat. Plánuje dokonce, že by si našla nějaký malý byt.

Moje druhá kolegyně Hela je tichá a laskavá. Vysvětluje mi, jak to v prádelně funguje, a trpělivě mi odpovídá na otázky. Vyzařuje z ní zvláštní klidný smutek. Je jí šestapadesát a stará se o nemohoucího manžela. Žijí v druhém patře malého domku asi deset kilometrů za Prahou. Pronájem je za mírnou cenu, bydlení je vyjde dohromady zhruba na tři tisíce. Hela se totiž stará o starou paní, která jim horní část domku pronajímá. Ta ale bydlí v centru Prahy a Hela za ní musí dojíždět. Nakupuje jí a i jinak ji obstarává. Vyjíždí každé ráno autobusem v půl páté, vstává tedy v půl čtvrté. V práci je do půl třetí, někdy pak ještě jede obstarat svou bytnou, pozdě odpoledne dorazí domů, postará se o manžela, uklidí a připraví jídlo na druhý den. Hotovo má kolem půl osmé. „Pustím si pak zprávy, ale skoro vždycky u nich usnu.“

Dosavadní Helina mzda byla 9900 korun hrubého, ale teď má poprvé brát vyšší plat. Je totiž únor 2017 a od ledna vláda zvýšila minimální mzdu na jedenáct tisíc. Hela se v sociálním systému nevyzná. Neví

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

ani, jestli má nárok na nějakou pomoc. Jenom za manželovy léky platí měsíčně tři tisíce korun. Vycházejí jen s obtížemi. Do důchodu jí zbývá šest let. Nevěří však, že důchod vůbec někdy bude brát. „Oni to do té doby stejně změní, anebo se ani nedožiju,“ usmívá se smutně, bez hořkosti, ale i bez ironie.

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

vaše údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

Klidně chcípni hlavně přijd'

Kolegyně Marta od vedlejšího mandlu šla v pondělí ráno s bolavými zády a kolenem k doktorovi, i když jí to Nataša rozmlouvala s tím, že v pondělí se k doktorovi prý chodit nesmí. Je totiž moc práce a nás je málo. Marta dlouho čekala, než dostala termín vyšetření, a tak se rozhodla neposlechnout. Koleno ji bolí od té doby, co nastoupila. Elenku taky bolí koleno a mě v pátek začalo bolet taky. Asi je to tím, jak si nohou pomáhám při skládání kalhot. Nejdřív jsem se smála, že mě už taky píchá v koleni, ale pak jsem si s hrůzou uvědomila, jaké peklo by to bylo, kdyby mi to zůstalo. Přes víkend mě bolest naštěstí přešla.

V deset hodin se Marta vrátila od doktora. Má něco s páteří a zánět v těle. Dostala léky a poslali ji na rehabilitaci, ale rehabilitační středisko má volno až v dubnu. Říkala, že do té doby to nevydrží. Jenže kdyby měla hledat jiného doktora a jít znovu na vyšetření, musela by se zase uvolnit z práce a nejspíš by si na to tentokrát musela radši vzít dovolenou.

Hodně lidí je nemocných, kašlou, teče jim z nosu, ale přesto chodí do práce. Nemoci se tak mezi námi rychle šíří, i já cítím, že mě začíná škrabat v krku. Další dny se s námi nemoci vlečou, už je špatně skoro všem.

Ráno před šichtou se ženské na dvorku bavily o tom, že Berta je zase nemocná a nepřišla. Nataša ji prý asi brzy vyhodí. „Se jí nemůžeš divit, k čemu je jí takovej zaměstnanec, kterej je pořád nemocnej?“ Elenka říkala, že sama na nemocenskou nechodí. Když byla před časem nemocná, vzala si dovolenou. Pět dní dovolené a zase byla jako rybička. Jen to koleno ji tedy trápí, na dnešek kvůli tomu nespala, ale to jí v práci nebrání. Sice hodně kulhá, ale když tlačí těžký vozík plný prádla, vypadá to, jako by na bolest zapomínala. Pro Elenku je tahle práce vlastně náplň života. Snad jí

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

dovolí, aby tam dělala i příští rok, když už bude v důchodu.

O obědové pauze říkala jiná kolegyně, že ona na nemocenskou stejně nemůže jít, protože by pak nezaplátila nájem, ale že je taky nemocná. Kolega Libor zase musí splácet exekuci. Mohl by si kvůli chřipce vzít dovolenou, jenže to neudělá, protože je nás málo. Solidarita s ostatními je jedním z důvodů, proč lidé chodí do práce i nemocní. Nikdo z nich explicitně neřekl, že jim to nadřízení nedovolí. Jen Marta si přisadila, že jí nenechali před časem jít na nemocenskou, i když brala antibiotika, a že jí dovolili jen dva dny dovolené, aby se trochu vyležela. „Klidně chcípni, hlavně přijď,“ usmála se hořce.

Alexis dorazila!

Když někdo onemocní, je to skutečně problém. Znamená to víc práce pro ostatní. Jednoho rána nepřišla Hela. Nikdo nevěděl, co s ní je. Zle je už i nezdolné Elenca. Kašle a má zarudlé oči. Další den Hela přišla. Klepala se, třásl se jí hlas a měla v očích slzy. Její manžel měl noc před tím infarkt. Odvezli ho k nám do Motola, ale Hela nevěděla, jak ho tam najít. Elenka jí slíbila, že jí pomůže, v nemocnici se totiž dobře vyzná. A zároveň prohlásila, že i když si chtěla vzít kvůli nemoci dovolenou, aby se vyležela, zůstane. Není totiž jasné, jak to s Heliným manželem bude dál, a jen ony dvě vědí, jak se opravuje věčně zaseklý skládací stroj a kam se pak prádlo ukládá. Mistrová nakonec rozhodla, že to naučí i mě, aby nás to umělo víc.

U oběda mi Elenka říkala, že problém je, že je nás tak málo. Práci u ramínek, kterou mají dělat tři, děláme většinou jen dvě, a proto je to tak náročné. Taky říkala, že nemocní bývají hlavně lidé zaměstnaní přes agenturu. „Motol dotuje agenturu, a ne naopak,“ prohlásila naštvaně.

Nastoupila jsem v úterý. Když jsem pak přežila první pondělní směnu, byla jsem ráda, že to nebyl můj první pracovní den. Po víkendu je totiž prádla opravdu mnohem víc, nejsou žádné přestávky kromě obědové pauzy a pracuje se deset až jedenáct hodin. Přesto se mi všichni zdáli podivně optimističtí. Jako by každá halda prádla byla úžasná věc, kterou dohromady s potěšením zdoláme. Až po chvíli jsem pochopila, že se mě snaží povzbudit, protože se bojí, že pondělní nápor nezvládnou.

Vždycky, když jsem šla pro další prádlo a vlekla jsem se, protože už mě všechno bolelo, zeptal se mě Michal, který prádlo třídí, jak to jde a jestli jsem v pohodě. „Dnes pracujeme přesčas, aspoň budou penízky. Bude jich tolik, že je neunesem,“ žertoval.

Druhý den ráno jsem byla vyčerpaná a vstala jsem o něco později. Do prádelny jsem přišla přesně v šest. „Alexis dorazila!“ vykřikla Elenka s úlevou v hlase a pak na vysvětlenou dodala: „Včera bylo pondělí...“ Mysleli si, že po pondělku možná odpadnu. Kdybych nevěděla, že mám před sebou ty pondělky už jen

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

dva, možná bych opravdu odpadla.

Já a exekuce?

Ve středu ráno jsem procházela kolem Michala. Stál u své skříňky a nadšeně na mě halekal: „Dneska kolem tebe budou lidi veselí!“ Ptala jsem se proč. „Protože dneska berou!“ Ten den měli dokonce dostat o něco víc i ti, co pracují „pod Natašou“. Byla to první výplata po zvýšení minimální mzdy.

Nebyli veselí. Vypadali stejně unaveně jako jindy. Někteří působili spíš rozpačitě. Elenka byla nabroušená. Nadávala na kolegu Radka, že si stěžuje, že má furt stejně peněz. „Ale že má exekuce, to už mu nedojde,“ ufrkávala pohrdlivě. Hela pak nesměle špitla, že má taky stejně jako minulý měsíc. Šly jsme se podívat na její výplatní pásku. Byly tam odečtené položky za zdravotní a sociální pojištění a pak EX a nějaké číslo. Elenka na to ukázala a řekla: „Co je tohle?“ Hela nejistě prohlásila, že to tam měla vždycky. Elenka jí řekla, že to bude exekuce, Hela vypadala vyděšeně a překvapeně: „Já a exekuce?“

Poslaly jsme ji za Natašou, aby zjistila, co to je. Byla to exekuce. Postupně se ukázalo, že v minulosti Hela několik měsíců nepracovala. Její muž tehdy ještě vydělával, byla v domácnosti a nenapadlo ji jít na pracák. Neplatila si zdravotní pojištění, a tak vznikl dluh, který mezitím narostl do značné výše. A teď, když pracuje, jí to strhávají. Do prosince vydělávala tak málo, že to ani nezaznamenala. Nezabavitelné minimum totiž v podstatě odpovídalo její čisté mzdě. A nebydlí v místě svého trvalého bydliště, takže jí nechodí soudní obsílky.

Nebyla sama, kdo ten den zjistil, že je v exekuci. Zoufalé pohledy dávaly tušit, kolik lidí dnes dostalo méně, než čekali, a nálada v hale byla pochmurná. Jen vždy dobře naladěný Michal se zdál v pohodě. Sice taky splácí, ale ví o tom už dlouho a je s tím smířený. I když pracuje o pondělcích přesčas, nevydělá si moc navíc, protože většina stejně padne na exekuci. Přesto by ho nenapadlo jít pryč a nechat ostatní pracovat přesčas samotné.

Dortík na Flóře

Ten den jsem s Michalem odcházela z práce. Procházeli jsme chodbami a jeli spolu výtahem. Celou dobu mi nadšeně vyprávěl o svém životě. Žije v Motole na ubytovně. Platí pět tisíc za pokoj, na všechno ostatní mu zbývají zhruba tři tisíce. Je moc rád, že protáhli metro až do Motola. „Od té doby, co tu je metro, si občas koupím lístek za čtyřicet korun a jedu nakoupit do Billy na Petřiny, za půl hodiny stihnu dojet tam a zpátky a mezitím nako upit,“ vyprávěl nadšeně. Konečně si tak může levně nakoupit jinde než v obchodech v nemocnici. Vzpomínal taky, že když měl peníze, jel prý na nějakou stanici metra na áčku, kde je obchodní centrum a v něm Světozor. „A

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

tam jsem si koupil zákusek a vyfotil se s ním, abych měl vzpomínku, jak si fajně žiju.“

Když jsme se blížili k východu, ptal se mě, jestli si jdu koupit lístek.

„Ne, mám tramvajenku.“

„Vážně? Tramvajenku? To jako na celý měsíc?“

„Jo, na celý měsíc,“ zalhala jsem. Nechtěla jsem přiznat, že mám celoroční, protože takový výdaj by Michala asi zaskočil.

Revizoři kontrolují cestou do Motola jako zběsilí a nejvíc ráno před šestou. Takže všichni moji kolegové, kteří nejsou schopni si našetřit na tramvajenku a mají jen minimální mzdu, za lístky svědomitě platí. Mnozí si právě jízdou načerno uhnali v minulosti exekuci a dalších se bojí. Za cestu do práce a z práce dají víc, než vydělají za jednu hodinu.

Ta práce je krásná

Další pondělí bylo ještě horší než to předchozí. Celý den jsme věšely a věšely. Přes deset hodin v kuse, kromě pauzy na oběd, kterou jsem si dobrovolně o deset minut zkrátila. Děsil mě totiž pohled na vozíky plné prádla i představa, že prádlo ze ždímačky pojede celé odpoledne stejným tempem jako dosud. Nakonec jsme přeci jen měli asi pět minut pauzu. To byla taková nádhera! Pondělek na těle cítím ještě ve středu.

Ta práce je přesto krásná. Prádlo je příjemně vlhké, a i když nevoní, je z něj cítit čistota. Taky je to práce užitečná, což všichni, kteří ji dělají, vědí a jsou na to náležitě hrdí. A je efektivní. V dobře promyšleném systému dělá každý, co může, aby to dobře klapalo. Denně se tak vypere fůra prádla a nejen to – taky se vyžehlí, složí a odexpeduje zpátky do nemocnice.

Kromě toho, že košile a kalhoty věším na ramínka, kontroluju, jestli někde nezůstal ek, jestli nechybí šňůrka, kno ík, anebo někde není díra. Vezmu kus prádla do ruky, věším ho na ramínko, urovnávám, někdy před tím vyklepávám, když je zmačkané, a přitom si ho prohlížím, aby mi neutekla nějaká závada. Pak ho zaklapnu do ramínka a mávnutím před fotobuňkou posílám dál. Zvlášť se odesílají věci z JIP, LDN nebo z ÁRA a taky se zvlášť perou v takových dírkovaných pytlích. Hodně činností je zautomatizovaných: praní, ždímání i žehlení, ale do mandlů, žehlicích lisů a sušiček už dávají prádlo lidé. My s Elenkou a Helou děláme kalhoty, pláště a noční košile. Co je rozbité, posíláme nahoru „na šijovnu“ švadlenám.

Ve čtvrtém podzemním podlaží

Ze závěsného systému padají ramínka. Jsou těžká, vyrobená z kovu a dřeva. Občas mě zasáhnou do ramene, naštěstí zatím nikdy do hlavy.

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

to vedle mě padá, zvykla jsem si. Jsem tu už čtvrtý týden a vím, že musím odejít a hledat si další práci. Nechce se mi. Panuje zde solidarita mezi lidmi, kteří si pomáhají s prací, je tu přátelská atmosféra. A v prádelně to navíc vře, protože se očekávají změny, kterých se všichni bojí.

V dubnu má celou prádelnu převzít nová rma. Elenka mi slíbila, že se za mě přimluví, aby mě vzali pod sebe, a já tak brala vyšší mzdu. Ale z těch, které zaměstnává agentura, nikdo nevěří, že by mohli mít takové štěstí. Říká se, že „převzou jen ty, co spadaj pod Motol“. Motolští ale věří, že jim zůstanou jejich mzdy a zaměstnanecké výhody, jako je levnější oběd v kantýně.

Převzetí prádelny novou rmou je velké téma. „Byli tady a vypadaj mile, ale uvidíme. Já tady dělám devět let, teď je to dobrý, ale kdyby to nešlo, odejdu,“ říkala mi jedna paní, která žehlí cíchy. Bojí se hlavně ti, které zaměstnává Motol. Ostatní berou tak málo, že hůř už být nemůže. Budou prý také modernizovat a budou mít novou účetní, bude jezdit až z Ostravy. „Uvidíme,“ říkají si mezi sebou všichni zaměstnanci. Když ale poslední týden přišli z nového vedení na inspekci, nesměli jsme si sednout ani ve chvíli, kdy zrovna nebylo prádlo.

Na dvorku, kam chodíme během obědové pauzy, se řeší všechno podstatné. Kromě obav z budoucnosti, které mají skoro všichni, se taky probírá, kdo si žije nad poměry a pak na konci měsíce žebrá od ostatních. Louděním opovrhují. Vždyť všichni mají málo, i když někteří ještě míň. Nikdo tu neřeší, že rozdílné mzdy na pracovišti porušují zákoník práce, ale všichni to vnímají jako nespravedlnost. Spravedlnosti se však dovolávat neumějí a zjevně vůbec nepřemýšlejí nad tím, že by si mohli stěžovat někde jinde než o pauze na dvorku.

Makat se bude stejně furt

Když jsme s Liborem a Martou ke konci směny vkládali prostěradla do mandlu, Libor řekl, že za komunismu se udělala práce a pak se mohlo jít domů, kdežto teď se musí čekat, až jsou hotoví všichni. Liborovi je třiadvacet a komunismus zná jen z vyprávění ostatních. Evidentně je to pro něj ale bájná doba, kdy bylo po všech stránkách lépe. Podával mně a Martě prostěradla a pak nám vyčetl: „To vaše generace chtěla tu změnu, to vy za to můžete!“

Osmělila jsem se a zeptala se ho, jestli chodí k volbám. „Ne, proč bych chodil? Makat se bude stejně furt.“

Na dvorku se ptám ostatních. Ani Elenka k volbám nechodí, protože „ten krade, ten krade a ten taky“, takže prý není z čeho vybírat. Ostatní přikyvuji. Největší údiv však vzbuzuje skutečnost, že ti nahoře kradou, i když vydělávají tolik moc peněz. „No chápete to?“

V dubnu nová rma prádelnu skutečně převzala. Krátce nato odešlo šest lidí. Prý proto, že je buzerovali. Pro ostatní se tím práce stala ještě náročnější. Aktuálně nová rma nabízí přes

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies

jinou ostravskou agenturu práci za 14 120 korun měsíčně s výkonnostní prémie 2500 korun. Vyžadují znalost českého jazyka slovem i písmem a základy práce na PC. Midian – Coral stále inzeruje tutéž práci, ale už za 12 000 korun měsíčně a v prádelně se říká, že plánují dovézt zaměstnance z Ukrajiny. Ti, co pod Midian – Coralem pracovali už dříve, mají stále jen minimální mzdu.

Ani po půl roce nemůžu zapomenout na poslední okamžik před svým odchodem. Brečela jsem. Viděla jsem Helu s Elenkou u skládacího stroje, jak tam zůstávají o něco déle, aby dodělaly práci. Jedna si vydělává tak málo, že vychází jen s obtížemi. Celé dny se navíc bojí o svého muže, který nemůže chodit a je doma sám. Druhá chodí do práce ráda, s penězi vyjde, ale nemůže si ani vzít dovolenou, když je nemocná, a tak si dál ničí své chatrné zdraví.

Poznala jsem v prádelně skvělé lidi a vstřícný kolektiv. Navíc to byla krásná a užitečná práce, kterou bych dokázala dělat, i když byla fyzicky náročná. Za tři týdny práce jsem si vydělala 8106 korun čistého, pro které jsem si musela přijít osobně, protože Nataša mi řekla, že mzdy nezasílají na účet, vyplácejí je pouze v hotovosti. Rozdíl v platech byl porušením zákoníku práce, protože za stejnou práci na stejném pracovišti náleží zaměstnancům stejná odměna.

Autorka je redaktorka Alarmu.

Série textů vznikla s podporou Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky.

Společně tvoříme mainstream! Podpořte nás.

e údaje jsou u nás v bezpečí!

OK

Zajímají mě cookies